ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 44 (13360)
1971 оной февралиин 21, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

...тор Будаевна Будаева ...адай хүдөө ажахын ин... «Байгал» гэжэ һу... ажахын хонин ...да хүдэлмэрилдэг юм. ...за Ленинэй ойн баярай ...харуулһалдаг 100 тол... эхэ хонин бүриһөөнь хурьга түлжүүлжэ, хо... ...хэнһөө 4 килограмм ...рамм ноoho хайшалһан ...

...нэ табан жэлэй тү... жэлдэ хонин ...һөө хурьга абажа, ...hoo 4,8 килограмм ...о хайшалха зорилготой. ...өө тэрэнэй хүдэлдэг ...да хурьга абалга эм... һайнаар үнгэргэгдэнэ. ...ан хурьгадынь гарза ...үйгөөр түлжүүлэг...

...РАГ ДЭЭРЭ: Д. Б. Бу...

...ЛДАНОВАЙ фото.

...ХИМ ҮРЭҺЭН—БАЯН УРГАСЫН ЭХИН

...-Шэбэрэй аймагай ажа... ...оороһо тараанай эрхим ...тай үрэһэ хүрэнгэ хаажа ...тулада халуун намарһаа ...эхэн хүдэлмэри хэһэн ...

...Мүнөөшье зарим колхоз, ...тараа сэбэрлэжэ, та... шанарта хүргэхэ хүдэлмэ... ...һан зандаа. Мүнөө ай... ...ор бүхыдөө 161 мянга ...тнер ороохо тараан үрэ-һэнэй жасада оруулагдаад байна. Тэрэнэйнь 67 мянга 990 центнер тараан 1-дэхи классай, 40 мянга 796 центнер 2-дохи классай шанарта хүргэгдөө,—гэжэ аймагай үрэһэнэй инспекциин начальник З. Б. Шамколович хөөрэнэ.

Иигэжэ аймагай олохон ажахынууд тарилгын шанарта хүргэгдэһэн үрэһэ хүрэнгэеэ хаажа, баян ургасын бата һуури табинхай. Иимэ ажахынуудые нэрлэбэл, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра», «Заганский», «Забайкалец», колхозууд, «Эрдэм» совхоз болоно. Жэшээлхэдэ, «Забайкалец» колхоз 19 мянга 97 центнер үрэһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй һаа, 19 791 центнер һайн шанартай үрэһэ хаагаад байна.

М. ЦЫРЕНОВ.

БОРДОМОЛНУУД

...урзанда жэлнүүдтэ ...совхозойхид шэнгеэр ...хадаг ажахы Захаа... аймагта угы байһан юм. ...жэл «Победа» колхоз ...һайнаар шахадаг, бор... болоо. Үнгэрэгшэ зун, на... үедэ колхоз мяханда ту... бүхы малаа шахалганда ...үбэлжэлгын үедэ һайса мяхажуулһан, өөхэлүүлһэн байгаа.

Январь, февраль һаранууд соо 109 толгой эбэртэ бодо малай шахалга дүүрэжэ, Захааминай мяханай комбинадта 25—30 пүүд шэгнүүртэй үхэр, сарнууд ерээ. Булта монсогор бэетэй, тарганууд 17 толгой хашараг, гунан сарнууд 400 килограммһаа дээшэ, 52 толгойнь 350 килограммһаа дээшэ шэгнүүр татаа. Бүхы тушаагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүр 371 килограмм болоно.

Худалдаһан мяханайнгаа сэн дээрэ колхоз шэгнүүр ехэтэй, тарган залуу мал олоор тушааһанайнгаа түлөө 14.130 түхэригэй сэбэр мүнгэ нэмэжэ абаха болоо. Энэ мүнгэн багахан энэ ажахын колхозниигуудай хоёр һарын салин хүлһэн.

Иигэжэ малаа түлжүүлхэ, шахаха хэрэгтэй.

Манай корр.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭНЬ ЛАБТАЙ

— Байгша оной январь һара соо тормозой 80 мянган колодконуудые хэхэ даабаряа 86 мянганда хүргөөбди. Продукциингаа 97 процентыень эрхим шанартайгаар техническэ хиналтын таһагта тушаагаа һэмди. Хүдэлмэришэднай февраль һара соошье ажалайнгаа эршэ һуладхангүй хүдэлжэ байна,— гээд Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй начальник Аркадий Сергеевич Тапхаев омог баяртайгаар мэдүүлээ һэн.

Заводой гол цехүүдэй нэгэн болохо шэрэм хайлуулагшад тормозой колодконуудые шудхахын хажуугаар локомотивуудай бэшэшье олон детальнуудые бүтээн гаргадаг. Тиимэһээ энэ цех соо үдэр һүнигүй эршэтэ ажалай аялга зэдэлжэ байдаг. Тус цехэй коллектив һайн шанартай ехэ продукци бүтээн гаргахын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулна.

Партиин ээлжээтэ XXIV съездые ажалай амжалтатайгаар угтахын тула эдэнэр ехэ эрмэлзэл оролдолго гаргажа байна. Ажал хүдэлмэреэ һайн мэдэлэг, дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд эндэ олон. Тэдэнэй тоодо шэрэм шудхагшад Борис Мухлуев, Николай Отставнов, Анатолий Азаров гэгшэдые онсо тэмдэглэмээр. Түрүү хүдэлмэришэд шудхалаа хэхэ халаанайнгаа даабари хододоо 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг. Борис Усачев даабариһаа гадуур 3—4 тонно шэрэм хайлуулжа, түрүү ажалай үлгэр жэшээ харуулна.

— Һүүлэй үедэ даабарияа дүүргэдэггүй хүн гэжэ үгы шахуу болоо,— гээд Аркадий Сергеевич Тапхаев үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.

Аркадий Сергеевич дэмыл юумэ хэлээгүй ёһотой даа. Хорёод жэл соо тус цехтэ шэрэм шудхагшаар, электрослесареэр ажаллаһан. Үдэшэндөө һуралсажа, түмэр замай Улаан-Үдын техникум дүүргэһэн байна. Хоёр жэлэй саана цехэй начальнигаар дэбжүүлэгдээ бэлэй. Аркадий Сергеевич Тапхаев юрын хүдэлмэришэнһөө цехэй начальник хүрэтэрөө ургаһан байна.

Үдэрэй тэн багта шэрэм шудхалгын цехтэ хэб хэдэг станогуудай нэрьеэн минута соошье замханагүй. Шюрган дээрээ хэбүүдые ашаһан конвейер аалиханаар урагшаа дабшана. Шэрэм шудхагша Борис Мухлуев яарангүйгөөр улаан дүлөөр сорбхилһон ехэ шанага залан асаржа, шэнгэн шэрэм хэбүүдэй гэзэгэ руу эюулнэ.

— Хэрбээ 1965 ондо халаан соогоо тормозой 1200 колодко шудхан гаргадаг һаа, мүнөө 2500 бүтээн гарганабди. Обед болотор 1300 колодко шудхан гаргаабди. Халаанай дүүрэтэр үшөөл тэдые хэхэ байхабди,— гэжэ шэрэм шудхагша Борис Мухлуев хөөрэнэ. Арбан табаад жэлдэ тус цехтэ ажаллаһан тула Борис яһала дүй дүршэлтэй болоһон. Тиимэһээ хододоо амжалтатай һайнаар ажалладаг гээшэ. Тэрэнэй ажалайнь габьяа үндэрөөр сэгнэгдэжэ, ленинскэ ойн баярай медаляар шагнагдаа бэлэй. Түрүү хүдэлмэришэн партиин съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, улам эдэбхитэйгээр ажаллажа байна.

Иигэжэ һайн шанартай ехэ продукци бүтээн гаргахын тула ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй шэрэм шудхагшад, хэбшэд бултадаа нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллажа байна. Нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 50 тонно продукци бүтээн гаргаха, продукциингаа 95 процентыень эрхим шанартайгаар хиналтын таһагта тушааха гэһэн уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэжэ байна.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМДЭ

ВЦСПС-эй Президиумэй үргэн заседани февралиин 19-дэ болобо. СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые суглаанда хабаадагшад зүбшэн хэлсэбэ.

ВЦСПС-эй Президиум Директивэнүүдэй проектые һайшаагаад, тэрэ документые улад зондо гүнзэгыгөөр ойлгуулхыень, предприятинуудай, барилгануудай, совхозуудай, колхозуудай болон эмхи зургаануудай коллективүүдтэ политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхыень профсоюзуудай соведүүд ба комитедүүдые, профсоюзна эхин эмхинүүдые уялгалба.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө тэмсэлээ улам шангадхахыень, экономическа ба соёлой байгуулалтын бүхы һалбаринуудта ажалай шэнэ амжалта туйлан, съездые угтахыень профессиональна союзай гэшүүдые, манай ороной бүхы ажалшадые ВЦСПС-эй Президиум уряалба.

(ТАСС).

ХҮДЭЛМЭРИШЭН АНГИИН ДАЙШАЛХЫ ТРИБУНА

Нислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, профсоюзна эдэбхитэд, журналистнууд «Труд» газетын 50 жэлэй ойе Союзуудай байшангай Колонно зал соо баярай оршон байдалда февралиин 19-дэ тэмдэглэбэ.

ВЦСПС-эй секретарь В. И. Прохоров суглаа нээбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный сугларһан зондо халуунаар угтагдан, үгэ хэлэһэн байна.

Суглараагшадай нэрьемэ альга ташалга доро Н. В. Подгорный Ленинэй орден газетын тугта зүүлгэбэ.

«Труд» газетын 50 жэлэй ой тухай элидхэл тэрэнэй главна редактор А. М. Субботин хэбэ.

Түбэй газетэнүүдэй, Москвагай хэдэ хэдэн предприятинуудай түлөөлэгшэд газетын коллективые халуунаар амаршалба.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые суглараагшад ехэ үүсхэлтэйгээр баталан абаба.

(ТАСС).

Аюулгүйн асуудалнуудаар Бүхэевропын зүблөө зарлалгые түргэдхэхэ

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөнэй коммюнике толилогдобо. Аюулгүйн ... рилсан ажаллалгын асуудалнуудаар Бүхэевропын зүблөө зарлаха тухай асуудалаар гол түлэб тэрэ коммюнике гаргагдаһан байгаа. Бүхэевропын зүблөөндэ олон ороной бэлэдхэхэ хүдэлмэри хэжэ эхилхэ эрхэ байдал хоёр талын харилсаа хөөрэлдөөнүүдэй үедэ бии болгогдобо гээд зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглэһэн байна. Мүнөөнэй зорилго юуб гэхэдэ, Бүхэевропын зүблөө бэлэдхэхэ бүрил эдэбхитэй шатада дамжан оролгые унжагайруулһанай хэрэггүй.

Европодохи шахардуу шанга байдал улам һуларуулгада дурагүй этэгээдүүд Бүхэевропын зүблөө зарлаха хэрэгтэ бүрил ехээр һаад хэжэ оробо гээд зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Германиин Демократическа Республикын ба бусад гүрэнүүдэй хоорондо тэгшэ эрхэтэ харилсаа тогтоолгын Европын ба уласхоорондын аюулгүй байдалда ехэ удха шанартай байһыень дахин тэмдэглэхэ шухала гээд Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүд тоолоно. Уласхоорондын хуули ёһоной бүгэдын мэдэрһэн нормо баримталһан харилсаан ГДР ФРГ-эй хоёрой хоорондо тогтоогдохо ёһотой. ООН-до, уласхоорондын бусадшье эмхинүүдтэ ГДР-ые абаха ябадалда һаад хэлгээ болюулаа һаань, шахардуу шанга байдал зөөлэрүүлгэдэ туһалха бэлэй. Эдэ бүхы асуудалнуудаар ГДР-тэ али болохоор туһаламжа үзүүлгые аха дүүгэй уялгамнай гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад тоолоод, энэ талаар зохихо хэмжээнүүдые абаха юм.

„Луноход-1“ гэжэ совет автомат аппарадай хүдэлмэриин программа сүм дүүргэгдэбэ

БОРООТО ДАЛАЙ ДЭЭРЭХИ ТУРШАЛГАНУУД ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

1970 оной ноябриин 17-до Һара дээрэ буулгагдаһан «Луноход-1» гэжэ совет автомат аппарат Һара дээрэ хэхэ ажалайнгаа гурбан һарын программа хүсэдөөр дүүргэбэ. Замбуулинай рентгеновскэ элшые, радиационно байдалые шэнжэлхэ, һарын элдэб участогуудтахи шоройн химическэ ба физико-механическа шанарые туршажа үзэхэ научно-техническэ шухала зорилгонууд энэ үе соо шиидхэгдээ. Һара дээрэхи микро ба макрорельеф. Һарын лазерна локаци мүн энэ үе соо шэнжэлэгдэһэн, буртаа харгыгаар удаан саг соо, орёо эрхэ байдалда транспортын автомат түхеэрэлгэ хэр зэргээр ябана ааб гэжэ шалгажа үзэгдэһэн байна.

Сеанснуудай үедэ аппарадые залан ябуулха, бортовой түхеэрэлгэнүүдэйнь ажалай хойноһоо хинаха, научна ехэ мэдээсэл тэндэһээ Газарта дамжуулха элдэб ажал хэгдэһэн байгаа.

Һарые, ондоошье одо мүшэдые шэнжэлхын тулада өөрөө ябадаг автомат хэрэгсэлнүүдэй ехэ арга боломжотой байһыень «Луноход-1» аппарат удаан саг соо элдэб туршалга хэхэ зуураа харуулба.

Өөрөө ябадаг тэрэ лаборатори һарын дүрбэн үдэрэй турша соо 5228 метр ябажа гараһан байна. Сагай уларилай ехээршье хубилхада, луноход тэрэ бүгэдыень бэрхээр даажа гараһан байгаа. Приборой таһалга соо Цельсээр 10-һаа 30 градус хүрэтэр дулаан, дарасань ртутна столбын 735-һаа 770 миллиметр хүрэтэр ходо байба.

Һара дээрэһээ буулгагдаһан телевизионно болон телефотопанорамна зурагуудые, тэрэшэлэн телеметрическэ мэдээнүүдые хэрэглэн, өөрөө ябадаг аппарадые газарһаа жолоодон ябуулха арга методүүд нарижуулан һэйжаруулагдаһан байба.

Һара дээрэһээ абтаһан мэдээнүүдые хэрэглэн, топографическа ба геологическа талаараа үлэмжэ һонирхолтой тэндэхи участогуудай картанууд, тайлбарилганууд зохёогдобо.

Һара дээрэхи радиационно байдал тухай, замбуулинай элшэ тухай һонин мэдээнүүд абтаба.

Рентгеновскэ телескоп хэрэглэн, замбуулинай алас холын районуудые шэнжэлхэ бааза болгон һарые хэрэглэхэ туршалга түрүүшынхиеэ хэгдэбэ.

«Луноход-1» гэжэ аппарадай оньһото түхеэрэлгэнүүдынь бүхыдөө гурбан һара үнгэрһэн хойно гэмгүй һайнаар хүдэлжэ байһаар. Тэрэнь научно-техническэ шэнжэлгын программа үргэлжэлүүлхэ арга боломжо олгоно.

Һарые, замбуулинай дайдые шэнжэлхэ орёо бэрхэтэй зорилгонуудые ашагтай һайнаар шиидхэхэ арга боломжо «Луна-17» гэжэ автомат станци, «Луноход-1» гэжэ нүүдэл лаборатори харуулһан, замбуулинай автомат шэнэ аппарадуудые байгуулхын тулада шухала хэрэгтэй эрдэм мэргэжэлтэй ашаглаха дүй дүршэлтэй болоходонь эрдэмтэдтэ, инженернүүдтэ туһалһан байна.

ПАРТИИН ТҮСЭБ—АРАДАЙ ТҮСЭБ

ХУБИТАЯА ОРУУЛХАЛ БАЙХА

...колхозой нэгэдэхи отделе... ...ажалай бригадын бри... А. А. Дархановтай эндэхи ...хонишон Бутыд-Ханда Ба... ...ай даадаг отарада хүрэ... ...бди.

...ой нюур шарайе хара... ...хөөрэхэ, дуугархыень шаг... ...тэрэ ехэл баяртай, сэдь... ...анги янзатай.

...һаяшаг Коммунис партиин XXIV съездын Директивэнүү... проект тухай газетэдэ унша... ...басаабди даа. Шэнэ та... ...дэ хүн зоной аша туһа... ...тай һайхан ажаһуухынь ...айхаһтар ехэ мүнгэн зөөри ...хо, элдэб барилга хэгдэ... ...үмдэхэ хубсаһа хунар, ...бүри элбэг ехээр гар... ...болохо юм байна. Баяр... байхын аргагүйл,—гэжэ ...-Ханда хөөрэхэ зуураа, би... ...зон энээндэнь ша... ...гээрээ харюусаха, дааһан ...бүрил оролдосотойгоор ...ые эрмэлзэнэ гээшэбди,— тэрэ саашань хэлэнэ.

...отарада хонидынь янва... ...тэн багаар хурьгалжа эхи... ...Мүнөө түрүүшын 420 гаран хурьгадтай болонхой гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө даб дээрэ 80 хурьга абаа. Һаяар үшөө 100 гаран хонид хурьгалхаар хүлеэгдэнэ. Хурьгадайнь байра соогуур ябажа харахада, бүхы юумэнь гуримтай зохид, ябтаб гэмээр хэгдэнхэй, сэбэр. Таһалга бүхэндэ 50—60 хурьгад байлтагдана.

— Эдэниие нарайдань нэгэ таһалга соо дан олоор байлгахада хүхүүлхэ талаар муу юм. Һайса боргожожо, эхээ хүсэд таниха болоторнь үсөөншэгөөр байлтанабди,—гэжэ нүхэр Бальчинова хэлэнэ.

Энэ отарада хурьга абалсахаар ерэһэн Буряадай хүдөө ажахын техникумэй һурагшад нүхэд Чимитова, Дашиева, мүн колхозой гэшүүн, залуу хүбүүн Бимба Лубсанов гэгшэд һайнаар хүдэлнэ.

Хонишодой гэр сооньшье ороходо ариг сэбэр. Ханаарнь хонишодой социалис уялга томоор бэшээтэй харагдана. Тэрээн сооНь: «Зуун эхэ хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэбди, хурьган бүхэниие 20 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгаахабди, хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалхабди» гэжэ аржытар бэшээтэй. Мүн эндэ партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проекттэй газетэ үлгөөтэй байна.

— Энэ жэлдэ үбһэ тэжээл яһала бии. Хонидто үбһэ, зелёнко, талха тараанай зүйл эдюулэгдэнэ. Хурьгадтаа элдэб микроэлементнүүдые, минеральна тэжээл таһалдуугүй үгэнэбди,—гэжэ хонишон хөөрэнэ.

В. БАЕНДУЕВ.

Сэлэнгын аймагай.
Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз.

ҮНДЭР НАҺАТЫН ҮГЭ

Адууһа малһаа ашаг шэмэ ехээр абажа, мяха, һү, нооһо, элбэгээр гүрэндөө тушааха, худалдахын тула нэн түрүүн эрхим шанартай үбһэ тэжээл бардамаар бэлэдхэхэ шухала гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор онсолон заагдана.

Илантаяа сабшалан, бэлшээри, холын бэлшээри зүбөөр хэрэглэхэ, ургасыень эрид дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ шухала гэжэ Директивэнүүдэй проект соо горитой анхарал хандуулагдана гээшэ.

Энэ асуудал манай Захааминай аймагай луговодуудай анхарал ехээр татана.

Һаяшаг «Коммунизмын зам» колхозой Хужарай отделениин үнинэй луговод Дамдин Цыденовтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэмни, партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проектын толилогдоһон газетэ үбэрһөө гаргажа ехэл омогорхонгёор иигэжэ хөөрөө һэн:

— Биш 73 наһа хүрөөшье һаа, гүрэн түрын шухала удха шанартай хэрэг бүтээлсэжэ байна гээшэб. Манайш эндэ сабшалан, бэлшээреэл зүбөөр эдлэжэ шадаа һаа, үбһэ тэжээл элбэгээр абтаха, мяха, һү, нооһон ехээр суглуулагдаха ха юм,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Тон зүб хэлэнэ. Дамдин Цыденович нёдондо Хара-Уһан гэжэ газарта 80 гектар сабшалан даажа абаад, һайнаар уһалжа, бүхы дээрэнь гектарай 16—17 центнер үбһэ ургуулаа. Тиигэжэ аймагай «Чемпион-луговод» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаа.

Мүнөөшье нүхэр Цыденов үбгэжөөл сабшалан дээрэһээ һайн ургаса абахын түлөө эртээнһээ оролдожо, тэндээ тошо халяана, наг шэбхэ гаргуулна.

В. БАЛДАНОВ.

СЭСЭН ПРОЕКТ

...ы совет хүнүүдтэл, би ...хи табан жэлэй түсэб ту... КПСС-эй XXIV съездын ...вэнүүдые үнинэй хүлеэ... ...аадаб. Ямар түсэб табиг... ...хүн зоной ажабайдалые ...уулгада тэрэ ямараар ...б гэһэн асуудал хэнэй... ...дьхэлдэ байгаа бэзэ. ...ошье Директивэнүүд тун... ...дажа, олониитын анхарал ...ха юм даа. Директивэ... ...ые уншаад байхадаа, сэдь... ...хэн урма баяраар хали... Юундэб гэхэдэ, ээлжээтэ ...жэлдэ промышленностиин, ...ажахын, эрдэм соёлой ...һалбарнууд улам хүг... ...хөөр хараалагдаа. «Та... ...жэлэй гол зорилго юуб гэ... социалис үйлэдбэреэ ...түргэнөөр хүгжөөһэнэй үндэһөөр, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлһэнэй, научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай, үйлэдбэрилгын хүсэнэй ургалта түргэдхэһэнэй үндэһөөр, арад зоной БАЯН ДЭЛГЭР, БОЛБОСОН БАЙДАЛАЙ ХЭМЖЭЭЕ ЕХЭЭР ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ЯБАДАЛ ХАНГАХА БОЛОНОБДИ,—гэжэ Директивэнүүд соо бэшээтэй. Иимэ мүрнүүдтэ ямаршье тайлбарилга хэрэгтэй бэшэ. Ганса эдээхэн мүрнүүдыешье уншаһан хүн юһэдэхи табан жэлдэ найдал түрүүлһэн, холын хараатай түсэб баталагдаха юм гэжэ абаһаар ойлгохол!

Х. САНГАЕВА,
Улаан-Үдын түмэр замшадай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ.

ШЭНЭ ГАЗАРАЙ ШЭМЭ

Шугы бургааһа сэбэрлэхэ, намаг хатааха түсэбөө ойн баярай жэлдэ 147 процент дүүргэһэн Түнхэнэй аймагай «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй оньһожоруулагдамал отряд республика доторо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан—500 түхэриг абаба.

Энэ отряд гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ эршэмтэйгээр ажаллаа бэшэ, харин һүүлэй табан жэлэй туршада аймагай колхоз, совхозуудай эдлүүриин газар үргэдхэхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргөө. Тус отряд 38 трактортай (тэрэ тоодо 20 «С-100»). Хүсэ ехэтэй энэ техникээ шадабаритайгаар хэрэглэһэнэй ашаар үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада 8 мянган гектар шэнэ газар эдлүүридэ оруулаа. Тиигэжэ табан жэлэйнгээ түсэб хоёр һараар урид дүүргэһэн юм. Условно трактор бүхэнөөр хэһэн хүдэлмэриень тоолобол, 624 гектар зөөлэн хахалалга хүртэнэ. Энэнь 1966 онойхиһоо 100 гектараар ехэ.

Эдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ бүришье оролдосотойгоор ажаллажа гараа. Түсэбэй ёһоор 1450 гектар шэнэ газар ашаглалгада оруулха аад, тэрэнээ 2000 гектарта хүргөө. Тэрэ тоодо «Восточные Саяны» колхозой Хойморой намаг соохи 28 жэжэ нуур хатаажа, 280 гектарынь тарялан, нилээд ехэ хубинь бэлшээри, сабшалан болгогдоо.

— Хэрбээ нёдондо 440 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдэһэн байбал, мүнөө жэлдэ тэрэмнай 700 мянган түхэригтэ хүргэгдэхэ хараатай. Энээниие имагтал ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлаха байнабди. Тиигэжэ аймагай ажахынууд байгша ондо үшөө 2600 гектар шэнэ газар эдлүүрилхэ аргатай болохо. —гэжэ отрядай начальник И. М. Кобелев мэдүүлбэ.

Шэнэ табан жэлдэ оньһожоруулагдамал отрядай хэхэ хүдэлмэри бүри ехэ. Үнгэрһэн жэлдэ Буртаг-Хаалай, Шарһанай намаг хатаагдажа, «Сибиряк» колхозой эдлүүриин газар 550 гектараар үргэдхэгдөө һэн. Мүнөө жэлдэ Бадарай, Булан Талын намаг хатаагдажа, Туранай совхоз, «Сибиряк» колхоз 1000-гаад гектар шэнэ газар ашаглаха юм. Табан жэлэй туршада Хойморой намагһаа үшөө 6000 гектарынь эдлэгдэхээр хараалагдана.

Аймагай бусадшье ажахынуудта намаг хатаагдажа, шугы бургааһан сэбэрлэгдэжэ, дэгнүүл отологдожо, мүн лэ нилээд газар ашаглалгада оруулагдаха юм. Оньһожоруулагдамал энэ отряд шэнэ табан жэлэй хугасаада 10 мянга гаран гектар шэнэ газар ашаглалгада оруулхаар хараална.

Шэнэ газар эдлүүридэ оруулха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Хүнэй гар хүрөөгүй шугы модотой, хүл алдама шабар шабхатай, бута дэгнүүлтэй газарые тарилгын шанарта хүргэхэдэ зориг, шадабари хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ.

— Хэрбээ энээниие шадабаригүйгөөр ябуулаа һаа, минии сагаа барахаш, түлишээ галдаад, техникээ муудуулаад һалахаш,— гэжэ энэ отрядай бригадир Б. Сыренов хөөрэнэ.

Аймагай оньһожоруулагдамал энэ отряд техникээр, үйлэдбэриин байра, хэрэгсэлнүүдээр яһала хангагданхай. Ямаршье орёо хүндэ ажал хэхэ аргатай болонхой. Һүүлэй 5 жэлэй туршада эндэ шэнэ гараж, конторо, склад. механизаторнуудай бүлэнэрэй һууха 30 гаран шэнэ гэр баригдаһан.

Механизаторнуудай ажалладаг газартаа амарха, эдеэлхэ шэнэ түхэлэй 6 вагон бии. Һаяар үшөө 2 тиимэ нүүдэл гэр абтахаар хүлеэгдэнэ.

Оньһожоруулагдамал отрядай механизаторнууд дүршэл шадабари ехэтэй, олонхинь отрядайнгаа бии болоһон сагһаа хойшо гэхэ гү, али арба гаран жэлдэ ажаллажа байнхай. Механизаторнууд Дамнин Моглоев, Нестер Сороковиков, Борис Пархаев, Юрий Борбоев болон бусад жэл бүри аймагай механизаторнуудай социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябадаг. Мүнөө отрядай механизаторнууд техникээ февралиин 23 хүрэтэр заһабарилжа дүүргэхэ зорилго урдаа табяад, эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай. Энэнь түрэл партиин XXIV съездэ тэдэнэй бэлэг болохо юм.

Ш. БАЙМИНОВ,
манай корр.

Зураг дээрэ: механизатор Д. Ш. Моглоев.
Л. ИРИНЦЕЕВЭЙ фото.

887.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

КПСС-эй XXIV съездын директивэнүүдэй проект зүбшэнэбди

УҺАН—УРГАСЫН ХАНИ

1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор газарай хүрьһэнэй үрэжэл дээшэлүүлһэнэй, үйлэдбэриин түрүү онол арга нэбтэрүүлһэнэй, минеральна болон нютагай утэгжүүлгэ ашагтай һайнаар хэрэглэһэнэй, газарта мелиораци хэһэнэй, газарай хүрьһэнэй муудалгатай тэмсэхэ хэмжээ ябуулгануудые үргэнөөр бэелүүлһэнэй, тарилгын структура һайжаруулһанай, зүб севооборотуудые бии болгоһоной ашаар ургаса хаа хаанагүй дээшэлүүлхэ тухай тэмдэглэгдэнэ.

Тиимэһээ хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абахын тулада манай республика дотор ямар хүдэлмэри ябуулагдаха байһан тушаа энэ статья соо хэлэгдэхэ.

Газар—манай баялиг гээшэ. Тиимэһээ Коммунис парти ба Советскэ правительство газарые зүбөөр хэрэглэхэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ саг үргэлжэ гол анхаралаа хандуулна. Энээниие партийна съездүүд, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүд, гүрэнэй шухала шиидхэбэринүүд, жэшээнь, Газар тухай хуули, Уһан тухай хуулиин гол дүримүүд эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ бшуу.

Орон доторнай газарай һайнаар ашаглагдадаг болоһоной эсэстэ жэл бүри ороохо таряанай болон бусадшье ургамалнуудай ургаса дээшэлнэ гэжэ КПСС-эй декабриин (1970 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Совѐдэй хоёрдохи сессиин баталан абаһан шиидхэбэринүүд дотор онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Энээнһээ уламжалан, республика доторнай газар ямараар хэрэглэгдэнэб, ашаг шэмэнь хэр дээшэлнэб гэһэн хуряангы тобшолол хэхэдэ үлүү бэшэ хаш. Энэ **нэгэдэхи** шухала асуудал болоно. **Хоёрдохёор**, газараа ямараар һайжаруулнабибди, намаг хатаажа, хуурай добо газарые уһалжа, тарилгынгаа ба сабшалангайнгаа талмайе хэр үргэдхэнэ гээшэбибди гэһэн асуудалнуудта тоггонгүй гарахын аргагүй.

Парти ба правительствын айхабтар ехэ туһаламжын ашаар үнгэрһэн табан жэл соо республика доторнай газар уһалдаг системэ, объектнүүд яһала баригдаа гэжэ тэмдэглэмээр. Тиигэжэ 6,7 мянган гектар газар уһалагдадаг болоо, 12,7 мянган га талмайе уһалдаг системэ хубилган шэнэдхэгдээ, 13 мянган гектар намаг хатаагдаа, 200 мянган гектар бэлшээриин газар уһатай болгогдоо. Уһанай ажахын эмхи зургаануудай хүсөөр 48,5 мянган гектар газарта культуртехническэ хүдэлмэри ябуулагдаһан, тэрэнэй 25 мянган гектарынь таряалангай газар юм.

Уһалалгын системэнүүдые уһаар һайса хангахын тула 3 миллион кубическа метр уһанай багтаха 8 сөөрэм баригданхай. 20 миллион кубометр уһанай хэмжүүртэй Түгнын уһалууриин системэ һаяар ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана. 700 гектар—Оймороой, 1200 га Сулхарын (Мухар-Шэбэр), 1100 гектар Шитханай, 1000 гектар—Сагаатын, Бургалтайн (Зэдэ) намаглиг газар хатаагдаа, мүн нилээд ехэ талмайн бэлшээри һайжаруулагдаа.

1971 оной байдалаар республикын һайжаруулагдаһан газарай фонд иимэ байна: **165,9 мянган гектар газар уһалагдана, тэрэнэй 40,6 мянган гектарынь таряалан, 103 мянган гектарынь сабшалан, 14,6 мянган гектарынь бэлшээри юм.** Гадна бүлүүр станцинуудай хүсөөр үшөө 20 мянган гектар газар уһалагдаха аргатай. Мүнөөдэрэй байдалаар колхоз ба совхозуудта 226 бүлүүр станцинууд, уһа сасадаг 247 түхеэрэлгэнүүд бии.

Һайжаруулагдаһан газар дээрэ үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин хэмжээнэй жэл бүри ехэдхэгдэжэ байһаниинь элитэ. Жэшээ болгон нэгэ хэды тоонуудые дурдая. Хэнэйшье мэдэһээр, нёдондо жэл бороо хуратай байжа, үбһэ тэжээлшье ехээр абтаһан, һайн ургасашье хуряагдаһан гээшэ. Тиигэбшье гансал уһалагдадаг газар дээрэһээ (хатаагдаһан намаглиг газар оруулангүйгөөр), 130,9 мянган тонно үбһэн хуряагдаа. **Энэ бэлэдхэгдэһэн бүхы үбһэнэй 50 процентнь болоно бшуу.** Мүн тиихэдэ **дарагдаһан силосэй, хуряагдаһан корнеплодой, хартаабхын, овощой,** горитой процентнь баһал уһалагдадаг газарта тудана.

Энэ баримта уһалагдадаг газарай ашаг үрэ ехэтэйе, үлүү ехэ продукци үгэдэгыень эли тодоор гэршэлнэ гээшэ. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада дотор уһалагдадаг газарай гектар бүриһөө (юрын газартай сасуулхада) үлүү ехэ продукци абтаа гэбэл: ороохо таряан—4 центнер, хартаабха—15 центнер, овощ—20 центнер, корнеплод—100 центнер, үбһэн 2,4 центнер.

Байгаалиин хэршье хүндэ хүшэр уларилай ушарбашье, ган гасуурай болобошье, уһалагдадаг газар дээрэһээ тогтууритай үндэр ургаса абадаг ажахынууд, мүн аймагуудшье манда бии. Тэдэнэй тоодо нэн түрүүн Хяагтын аймагай колхозууд ба Хударын совхозые оруулха ёһотой. Эндэхи уһалагдадаг 5 мянган гектарай га бүхэниинь 20 ба үшөө дээшэ центнер үбһэ үгэнэ. Харин Хударын совхозой луговод Б. Чагдуров 82 гектар талмайн га бүриһөө 40 гаран центнер үбһэ жэл бүри хуряажа абана.

Мүн энэл аймагай «Родина» колхоздо ороохо таряанай, кукурузын, куузикугай үндэр ургаса абтадаг болоһоор униинэй. Энээндэ ажахын главна агроном Ф. С. Ворона, участогай мелиоратор В. М. Коноваловай хубита утаа ехэ юм. Эндэ 1969 ондо (ган гасуур болоһон жэл) уһалагдадаг, 754 гектарай га бүриһөө дунда зэргээр 18 центнер, 120 гектар талмайн га бүриһөө 27 центнер таряа хуряагаа һэн. Нёдондо жэлдэ 454 гектарай га бүринь 21 центнерээр жэгдэрээ.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра», Зэдын—Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир», Сэлэнгын—Тельманэй ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд, Ивалгын ОПХ ба бусад ажахынууд уһалагдадаг газарһаа үндэр ургаса хуряадаг болоһоор униинэй. Зарим ажахынуудта шэнэ газар ашаглагдаһанай, намаг хатааһанай ашаар ороохо таряанай ба тэжээлэй бусад ургамалнуудай һайн ургаса үгэһыень тэмдэглэхэ ушартай.

Жэшээнь, Охин-Булагай совхозой «Веревочки» гэжэ газарай 400 гектарай намаг хатаагдажа, тэндэ таригдаһан ногоон түрүүшын жэлнүүдтэ гектарай 20 центнер хүрэтэр үбһэ үгэдэг байгаа. Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоз Шара-Уһанай шадархи намаг хатаагаад, гектар бүриһөө 18—20 центнер һайхан үбһэ сабшана. Мүн иимэ газарта таригдаһан ешмээн үндэр ургаса үгэнэ.

Сабшалангаа һайжаруулан «Дзержинский», «Шергинский», «Заветы Ильича», «Прибайкалец» совхозууд ба бусад колхозууд яһала һайн ургаса хуряадаг болонхой.

Иимэ һайшаалтга баримтануудай нютаг нютагта дайралдадагшье һаань, бүхыдөө республика доторнай һайжаруулагдаһан газар гүйсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй, ашаг үрэнь үшөөл бага гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди. Жэшээнь, 1970 ондо уһалагдаһан газарай гектарһаа дунда зэргээр 15,2 центнер шэниисэ, 78 центнер хартаабха, 141 центнер кукурузын ногоон эшэ набша, 131 центнер овощ, үбһэ—13,9 центнер, олон жэлэй ногоо 21,2 центнер хуряажа абаабди. Уһалагдаһан газарһаа илангаяа бага ургаса Хориин, Хэжэнгын Яруунын, Баргажанай, Загарайн, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынуудта хуряагдана. Энээниие гэршэлһэн нэгэ иимэ баримта дурдая: Үдын совхозой Шубэтын уһалалгын системэ шадархи 23 га полиһоо дунда зэргээр гектарай оройдоол 7,9 центнер шэниисэ, 143 га талмайн гектар бүриһөө 100 центнер куузику, гектарһаа 100 центнер кукуруза хуряажа абаһан байна.

Манда үшөө нэгэ «аргалагдаагүй үбшэн» бии. Юуб гэхэдэ, олонхи аймагуудта ба ажахынуудта уһалагдаха ёһотой, уһалагдажа боломоортшье тарилгын талмайнууд уһалагдангүй үлэшэдэг. Тусхай мэдээнэй ёһоор, нёдондо жэл аяар 8 мянган гектар газар уһалагдаагүй. Жэшээнь, Баргажанай аймагта 800 гектар, Зэдын аймагта—1000 га, Бэшүүрэй аймагта—670 гектар, Улаан-Үдын аймагта 500 гектар газар уһалуулагдаагүй үлэшөө. Мүн иимэрхүү байдал Загарайн, Хориин, Хэжэнгын аймагуудаар жэлһээ жэлдэ дайралдана.

Ямар шалтагаанһаа уһалагдадаг газар бага ургаса үгэнэб?

Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн мэргэжэлтэд-агрономуудай олонхинь иимэ байдал уһалалгын системын муугаа гэхэ гү, али эрилтэ хангадаггүйһөө, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдэй үсөөнһөө, зарим ушарта уһанай дуталдаһанһаа дулдыдана гэхэ мэтэ элдэб шалтаг дурдадаг заншалтай. Энээниие хараадаа абангүй байжа болохогүй. Теэд гол шалтагаан иимэ бэшэ.

Бүхы юумэнэй, бүхы ажалай амжалтые хүн зон шиидхэдэг ха юм. Харин тэдэнэй ажал хүдэлмэри зүб мүрөөр эмхидхээд, бодото туһаламжа үзүүлээд, эдэбхи үүсхэлыень дэмжээд байбал, хэзээдэшье һайн үрэ дүн туйлагдахал. Энэ талаар Хяагтын аймагай «Родина» колхозой лугомелиоративна отрядай дүй дүршэл һайшаамаар, хүтэлбэрилэгшэдыеньшье магтамаар.

Эндэхи уһалалгын системэдэ ямаршье инженерна түхеэрэлгэ байхагүй. Таряалангай ба сабшалангай талмайнууд гансал бураздаа соогуур урдадаг уһаар уһалагдадаг юм. Эндэхин иимэ бураздаануудые намар татадаг. Тиигэжэ хабар һайрамай гарамсаар лэ уһанай урдаха шэгыень хэрэгтэй газар руунь заладаг байна.

Харин олонхи ажахынууд намар бураздаа татажа үрдидэггүй дээрэһээ гэхэ гү, али энээниие ёһотоор хайхардаггүй ушарһаа хабартаа үнэтэ сагаа алдана, хүсэд гэдэггүй газарта ягаад һайн бураздаа татахабши. Ушар тиимэһээ таряалангай ба сабшалангай ехэнхи талмай һайнаар уһалагдангүй үлэшэхэ баатай болоно.

Ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ таряалангай газарые намар уһалха тээшэ тон ехэ удха шанартай. Теэд энэ хүдэлмэриие Онохойн ба Баргажанай совхозуудта, мүн Хяагтын аймагай зарим ажахынуудта эрхилнэ. Саашадаа энээндэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Уһалагдадаг газарта таригдаха ургамал шэлэн ололгодо хайша хэрэгээр хандажа болохогүй. Баргажанай аймагай уһалагдадаг газарынь 8.115 гектар юм. Нёдондо жэл тэрэнэй 1359 гектарта шэниисэ таригдажа, га бүриһөө 17,8 центнер таряан хуряагдаа һэн. Харин 816 га газарта таригдаһан обёос гектарай 6,7 центнер ургаса үгөө. Мүн уһалагдаһан газарта таригдаһан гэршүүхэ, зелёнко, силос дарагдаха ургамал һайн ургаса үгөөгүй байна. Ушар тиимэһээ тарилгын талмайн структура һайжаруулха, үндэр ургаса үгэдэг ургамалнуудые уһалагдадаг газарта тарихада угаа таарамжатай, үрэ дүнтыньшье баясамаар байха гэжэ һанагдана.

Уһалалгын системэнүүдэй техническэ байдалһаа, тэдэнэй хэр зэргэ оньһожоруулагдаһанһаа ажалай бүтээсэшье, ургасын хэмжээншье дээшэлнэ гэжэ мэдээжэ. Манда бии байгаа уһалалгын 500 системын хахадһаа үлүүнь мүнөөдэрэй эрилтэдэ гүйсэд харюусанагүй, бүлтыень шэнэлэн заһабарилха хэрэгтэй. Энэ табан жэлэй туршада 32 мянган гектарай уһалалгын системэ шэнэдхэн хубилгагдахаар хараалагдана. Энэ хэрэгтэ гүрэнэй зүгһөө жэл бүри нэгэ миллион шахуу түхэриг мүнгэн һомологдохо юм. Тиигээшье һаань, уһалалгынгаа системэнүүдые, тэндэхи түхеэрэлгэнүүдые тон нарин харууһан доро байлгажа, һайнаар ашаглаха гээшэ тон шухала асуудал болоно.

Уһалалга утэгжүүлгэ хоёр хоорондоо тон нягта холбоотой гэжэ бултанда мэдээжэ. Энээниие Ивалгын туршалгын станциин ба үндэр ургаса абадаг бусад ажахынуудай дүй дүршэл элсээр гэршэлнэ. Тиибэшье уһалагдадаг газарай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитой дутагдалнууд дайралдана. Жэшээнь, 1970 ондо уһалагдадаг газарта оройдоол 8 мянган тонно минеральна утэгжүүлгэ оруулагдаа. Тэрэнэйнь 3 мянган тоннонь таряалан, 5 мянган тоннонь нуга сабшалан дээрэ гэхэ гү, али гектар таряаланда 80 килограмм, га сабшаланда 50 килограмм хүртэһэн болоно. Харин һаял уһалагдажа эхилһэн Түгнын талын 800 га газарай миил 300 гектартань утэгжүүлгэ оруулагдаа. Тиигээшье һаань, эндэһээ үндэр ургаса абтаа.

Уһалагдадаг газарһаа али болохо аргаар баян ургаса абахын тула энэ хүдэлмэридэ хабаатай хүнүүдэй ажал зүбөөр эмхидхэхэ, хэрэгтэй техникээр хангаха, материальна талаар урмашуулха гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга болоно.

В. БОЛЬШАКОВ,
Буряадай АССР-эй уһанай ажахын ба мелиорациин министр.

ВЛКСМ-эй гэшүүн Дарима Баранникова дунда һур... дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Улаан-Үдын «Теплоприбор» ... хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм. Тэндэ хүдэлхэ зуураа аха ... ажал һайнаар ажаглан хаража, токариин мэргэжэл ... шудалаа. Мүнөө халаан бүриингөө даабарние 115—120 ... цент дүүргэнэ. Үнгэрһэн жэлдэ Ленинэй ойн баярай медаль... шагнагдаа һэн. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Баранникова.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото

КОМСОМОЛОЙ АЖАБАЙДАЛ

ЭДИР НАҺАНАЙ ЭРШЭ ХҮСӨӨ...

Түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXIV съездые шэнэ амжалтануудаар угтаха гэжэ эрмэлзэһэн совет арадай бүхы хүсэеэ элсүүлэн габшагайгаар ажаллажа байнхай. Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри съездын нээгдэхэ үдэр дүтэлжэ, хүндэлэлдэнь социалис мүрысөөн дэлгэрнэ. Энэ түүхэтэ үе сагта манайшье комсомолшууд бүхы оролдолго эрмэлзэлээ шангадхан ажаллана.

Һургуулиимнай багшанарай комсомолой организаци 18 комсомолшуудһаа бүридэдэг. Тэдэнэймнай олонхинь дээдэ ба дунда мэргэжэлтэй багшанар юм. Бүхы хүдэлмэреэ коллективэйнгээ ажалтай нягта холбоотойгоор ябуулнабди. Тиихэдээ манай хүдэлмэри һургуулиимнай партийна организациин хүтэлбэри доро, аха нүхэдэйнгөө зүбшэлөөр хэгдэдэг. Энэ хадаа комсомолшуудай өөһэдынгөө хүдэлмэриие зүб ёһоор эмхидхэхэ хэрэгтэнь горитойхон нүлөө үзүүлнэ.

Мүнөө манай комсомол багшанар даажа ябаһан классуудаа һайнаар хүтэлбэрилжэ, һурагшадайнгаа дунда ябуулдаг һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри яһала һайжаруулланхай. Жэшээлэн хэлэбэл, Тамара Шагжиевна Бубеевагай хүтэлбэрилдэг комсомолшуудай класс һуралсалай жэлэй нэгэдэхи хахадта бултадаа һайнаар һуралсажа гараһан. Мүн хүмүүжүүлгынгьшье хүдэлмэри эндэ һайнаар ябуулагдадаг юм. Иимэ багшанар олон. ВЛКСМ-эй гэшүүд Г. М. Вылкова, Г. С. Доржиева, Э. Г. Раднаева, гэгшэд өөһэдынгөө класста һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар ябуулхын хажуугаар, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаададаг.

Өөрынгөө мэргэжэлые, политическэ эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлгые, мүнөө үеын ёһо заншалда үхибүүдые һургаха ябадал комсомолшуудаймнай нангин уялга болонхой. Комсомолшууд бултадаа политическэ һуралсалда ябалсадаг, дээдэ һургуулинуудта заочноор һурадаг юм. Ажал хүдэлмэридөө оролдосотой бэрхээр хандадаг комсомолец Г. М. Вылкова комсомолойнгоо организациин дурадхалаар КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар һаяхан абтаа.

Багшанар-комсомолшуудай һурагшадайнгаа дунда эмхидхэхэ хүдэлмэри аргагүй ехэ. Һурагшадай комсомолой организациин ажал ябуулгые багшанар-комсомолшууд ходо хинан шалгажа, ударидажа байхадаал бүхы хүдэлмэридэнь, һуралсалдань һайн нүлөө үзүүлнэ бшуу. Энэ талаар манай багшанар нилээд ажал хэнэ. Багшанарай комсомолой организациин гэшүүн бүхэн һурагшадай комсомолой комитедэй секторнуудые даажа абанхай, тэдэндээ заабари, зүбшэл үгэдэг. Мүн һуралсалдаа оролдосотойгоор хандадаг һурагшадые ВЛКСМ-эй гэшүүндэ абахаар бэлдэнэ. Һургуулидамнай В. И. Ленинэй ажабайдалай ба революционно намтарые шудалха Ленинскэ комсомолой түүхэтэй танилсаха кружогууд хүдэлдэг юм. Гадна ороп соохи болон хилын саагуурхи һонинуудтай һурагшадые та... политинформаторнуудые семинарай хэшээл неделя ... үнгэрэгдэдэг. Багшанарай ... далга доро һурагшад-ком... зохёон бүтээхэ хүдэлмэри... тэйгээр хабаадана. Эндэ һ... хэшээлнүүдтэ хэрэглэгдэдэ... диаграмма, макет гэхэ мэ... лан ойлгуулха хэрэгсэлнүү... на, һургуулияа гоёон ... зүйлнүүд бүтээгдэдэг. Эдэ... тэ манай һургуулида хани... бюллетеньнүүд гаргагдаха, ... һээ съезд хүрэтэр» гэһэ... түхеэрэгдэнхэй.

Үхибүүдые һурган хү... хынгээ хажуугаар манай ... сомолшууд нютагайнгаа эд... тай холбоо барисаагаа бэ... олониитын зарим асуудалнуу... таа шиидхэдэг, ажал, һур... туһалдаг юм. Жэшээнь ... мнай нээгдэһэн хүдэлмэрин... шуулай һуралсадаг үдэшэн... лида манай багшанар ажал... на һаяын үлэрнүүдтэ Они... соёлшодой үүсхэл дэм... гуулиимнай багшанар ... залуушуултай уран һайхан... гэм эмхидхээ. Совхозойнго... отаранууд дээгүүр концер... хаяа бэлдэжэ байнхай. Эн... ажалаа бидэнэр түрэл пар... XXIV съездэ зорюулнабди.

Б. ЗА...
Хурамхаанай дунда һургуулиин багшанарай комсомолой организациин секретарь.

«Хүн зоной олзо доходой ургалта ба үргэн хэрэглэ... бараа үйлэдбэрилгын үргэдхэлгэтэй тааралдуулан, эд... наймаалалга 1,4 дахин дээшэлүүлхэ»—гэжэ 1971-... онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй ... тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект... хэлэгдэнэ. Иимэ ехэ хараа бодолдо Улаан-Үдын «Баир» ... зинай наймаалагшад өөһэдынгөө хубита оруулха гэжэ орол... Эдэнэр эд бараанай эрьесын январь һарын даабари 111 ... цент дүүргээд, мүнөө наймаа хэхэ графигаа уридшалан ... гэжэ ябана. Энэ магазинай коллектив КПСС-эй XXIV съ... хүндэлэлдэ 1-дэхи кварталайнгаа түсэб болзорһоонь ... дүүргэхээр хараалан хай. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүр... ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Баир» магазинай түрүү бригада ... гарһаа) А. Я. Гудкова, А. А. Петренко, Э. М. А... М. А. Фильчагова, М. И. Аввакумова, В. Я. Шайд... М. Т. Соколова, С. А. Буреева, Н. В. Андреева.

А. МАНТАЕВАЙ фото

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

СЕМИНАР БОЛОБО

—1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб тухай партиин XXIV съездын Директивэнүүд тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектые манай заводой хүдэлмэрилэгшэд ехэ һонирхолтойгоор угтаад, мүнөө уншажа, танилсажа байна,— гэжэ Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай колбасагай заводой партийна эхин организациин секретариин орлогшо, Социалис Ажалай Герой Клавдия Ивановна Филиппова хөөрэнэ.

Тус проектые энэ заводой коллективтэ 6 политинформатор, 30 гаран агитатор тайлбарилан ойлгуулна.

Комбинадай партийна комитет һаяхан политинформаторнуудай семинар үнгэргэбэ. Парткомэй секретарь А. И. Улаханов КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые үргэн олониитэдэ ойлгуулха талаар политинформаторнуудай үмэнэ байһан зорилгонууд дээрэ тогтожо хөөрэбэ.

Манай корр.

ЗОРИЛГОЁО ЗҮБШЭБЭ

ТҮНХЭН. (Телефоноор абтаба). **Партиин райкомой лекционно зал соо колхоз болон совхозуудай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд болон лекторнүүд сугларжа, райкомой хоёрдохи секретарь П. А. Фалилеевэй элидхэл шагнаба. Нүхэр Фалилеев 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект үргэн олониитэдэ яажа гүнзэгыгөөр ойлгуулха тухай хөөрэжэ үгөө. Мүнөө аймагай ажалшадай дунда тэдэнэр ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа эхилбэ.**

Л. ТАПХАЕВ.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЭНЬ ЛАБТАЙ...

Жэлдээ үнеэн бүриһөө 3 мянган килограмм һү һааха гээшэ тиимэшье бараг хэрэг бэшэ. Мэнэ һаяхан болотор Байгалай совхозой Закалтусска гүүртын һаалишан үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1500 килограмм һү абажа, ажахы дотороо эрхимүүдэй нэгэндэ тоолюгдогшо һэн. Мүнөө энэ дүнгүүдынь хоёр шахуу дахин дээшэлүүлэгдэнхэй. Эндэхи һаалишад иимэ амжалта зүндөө туйлаагүй.

Хэдыхэн жэлэй саада тээ тус гүүртын үнеэд ашаг шэмэ багатай, үүлтэрынь муу байһан. Гадна бар хүсөөр хэгдэдэг хүшэр хүндэ ажалынь оньһожоруулагдаагүй, малшад, һаалишадынь ажалайнгаа гурим хазагайруулдаг, тэжээлээ гамгайгаар гаргашалаагүй дээрэһээ үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ горитойхон бэрхэшээлдэ ородог байһан. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, хүдэлмэриинь эмхидхэл һула байһан юм. Тиигэжэ он жэлнүүдэй ошохо тудам нэгэл хэмжээндээ ябадаг байһанаа нэгэтэ һаалишадай хамтын суглаанда али бүхы дутагдалнуудаа усадхажа, ажалаа шэнээр хубилган эмхидхэхэ, хайша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр хүдэлмэрилдэг зарим малшад, һаалишадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, эрид тэмсэхээр хэлсэһэн бэлэй. Энэ суглаан дээрэ үниинэй һаалишан Мария Петровна Никоновае гүүртые даагшаар томилхо тухай шиидхээд, шэнэ уялга, түсэб хараалһан юм.

Тиигээд хэдыхэн сагай үнгэрэмсээр гүүртые даагша Мария Петровна ёһотойл эмхидхэлшэ, һаалишад ба малшадые хүмүүжүүлэн һургахадаа шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулаа һэн. Энэ нүхэрнай оройдоол гурбан жэлэй туршада гүүртые даагшаар ажаллаха зуураа хүдэлмэриин эмхидхэл эрид һайжаруулжа, һаалишадынь һү һаалияа горитойхоноор нэмээгээ.

Закалтусска гүүртын малшад урзанда үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2353 килограмм һү һааһан байбал, 1970 ондо энэ дүнгөө 200 килограммаар дээшэлүүлжэ шадаа. Иигэжэ һара, жэл бүри һү һаалиингаа эрид нэмэжэ байхада урмашаһан һаалишадай 3 мянганай хилэ дабахаар эрмэлзэһэниинь гайхалтай бэшэ.

Юуб гэхэдэ, тус фермын түрүү һаалишад М. А. Гомязкина, А. П. Карпова, А. А. Никонова, В. М. Елизова, А. Е. Никонова болон бусад В. И. Ленинэй ойн баярай жэлдэ горитойхон амжалта туйлаһан юм. Тэрэшэлэн энэ хэрэгтэ мал адуулагшад Н. Д. Желнов, А. С. Акулов, П. С. Федотов гэгшэдэй хубита яһала бии.

Үнгэрһэн жэл соо Закалтусска гүүртын һаалишад һү һааха, гүрэндэ тушаахаар хараалагдаһан даабаряа октябриин 15-да дүүргэһэн юм. Һара үлүүтэй сагай үнгэрөөд байхада үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү һаахаар абаһан социалис уялгаяа сүм бэелүүлээ бэлэй. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлэй һүүлэй һаранууднаа шэнэ табан жэлэй түсэбөөр ажаллажа эхилһэн намтартай.

Эндэ гансашье һаалишад, малшадайнь ажалай дүн тэмдэглэхэ бэшэ, мүн тугалшадайнь хүдэлмэриие һайшаан хөөрэмөөр. Һая гараһан нарай тугалнуудаа зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалжа, үхэл гарзагүйгөөр, шэгнүүрыень сүүдхын дунда зэргээр 700—800 граммаар нэмээнэ. Үнэндөө эндэхи тугалшадай түсэб 450—500 грамм байһан.

Тиихэдэ залуу мал харууһалагшад үбгэ һамган Илья, Аграфена Черных гэгшэд даажа абаһан буруунуудаа тэжээлэйнь рационие алдуулангүй, һайнаар эдеэлүүлжэ, тус бүриинь шэгнүүрые 750—1000 граммаар нэмээдэг болонхой.

Түрэл партиингаа XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулан үбэлэй һаранудта ехэ һү һаахаар республика дотороо үүсхэл гаргаһан Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай уряае дэмжэжэ, үнеэн бүриһөө 1100 килограммһаа бага бэшэ һү һааха шэнэ уялга энэ фермынхид абаһан юм. Теэд энэ гүүртын малшад хараалһан зорилгоёо яһала дүүргэхээр. Халуун намарһаа хойшо үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдэһэн, хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй юм.

— Мүнөө гүүртэдэмнай хэжэ байһан ажалдаа түйшэ хэрэгээр хандаха ябадал усадхагданхай. Үдэрэй гурим, тэжээлэй рацион наринаар сахигдана. Гадна бар хүсөөр хэгдэдэг хүшэр хүндэ ажал зарим тэды оньһожоруулагдажа, малшадай хүдэлмэри нилээд хүнгэлэгдэнхэй гээд Мария Петровна хөөрэнэ.

Гурбан жэлэй саада тээ энэ ажахын һаалиин зарим гүүртэнүүдтэ оньһон аргаар үнеэ һааха түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо эхилээ һэн. Энэ үедэ зарим һаалишад «Үнеэдые зобоохол юм бэшэ гү, хуу шэргээжэрхихэгүй юм аа гү? Гараараашье һаахадаа ядалдагшагүй бэлэйбди» гэжэ олон табые һанаагаа зобонгёор ярилдалаг байгаа. Эдэнэй иигэжэ шууялдажа байхада Мария Петровна олон юумэ бодомжолжо байнгүй, бултанһаа түрүүлэн бүлэг үнеэдээ оньһон аргаар һаажа туршаһан юм. Үнэхөөрөөшье үнеэдынь ... һаар һүсэ нилээд татаа. Т... дэнь энэ нүхэрнай үнеэдэ... аргада һургажа дадхаахаар ... дээ һэн...

Мүнөө Закалтусска гүү... һаалишадай ажал нилээд хү... лэгдэжэ, үнеэдээ оньһон ар... һаажа униинэй дүршэнхэй ... Тиимэһээ даажа абаһан ... үнеэдэйнь тоо олошорһон, ... хүлһэниинишье горитойхоноор ... мээ.

Тэрэшэлэн ажалаа оньһ... руулжа, шэнэ арга нэбтэрүү... нэйнь ашаар энэ гүүртын ... центнер һүнэй өөрынь үнэ... эрид доошолжо, ажахыда ... мянган түхэригэй олзо ору...

Жэлэй ошохо тудам эрхи... жалта туйладаг энэ гүү... коллектив аймагайнгаа бүхы ... гүүртын дундаһаа онсо ша... жа, нэгэнтэ бэшэ түрүү ... эзэлһэн намтартай.

— Бидэ мүнөө түрэл парти... гаа XXIV съездын хүндэлэлдэ ... һан уялгаяа сүм дүүргэжэ, ... лаһан амжалтаяа улам бата... хаар хараалнабди. Энэ гүүр... най һаалишадай гол зори... мүн,— гээд гүүртые даагша ... рия Петровна Никонова мэдү...

И. ПОПО...
КПСС-эй обкомой инструк...

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

Монголой арадай хубисхалай 50 жэлэй ойдо

ХАНИ НҮХЭДЭЙ БАЯР

Би һаяшаг Сүхэ-Баатар хотоор ... ерээб. Тэндэ минии ябаһан, хүрэһэн предприяти бүхэн ... ажалшадай ажалай ... габшагай хүдэлмэриин ... эрмэлзэл эли харагдана.

... модоной үйлэдбэриин комбинат тус хотын томохон предприятинуудай нэгэн юм. Модо ... фанерэ, мебель хэ... гурбан цехтэй, 500 гаран хүдэлмэришэдтэй.

— Манай комбинат анхан байгуулагдаһаар арбан жэл болоо. ... үе соо нилээд олон миллион түхэригэй продукци бүтээн гаргаһан байха,—гэжэ комбинадай директор нүхэр Жалхүү хөөрэнэ. Комбинадай жэл соо үйлэдбэрилдэг продукциие нэрлэбэл, тус бүридөө дүрбэн байратай хабсаргагдаһан 150 гэр, 25 мянган кубометр хюрөөдэмэл тёс, 3 мянган кубометр фанерэ, олон тоото элдэб мебель болоно. Жэл соо 16 миллион түхэригэй продукци гаргадаг байха юм. МНРП-гэй болон арадай хубисхалай 50 жэлэй ... ойе хүдэлмэриин үндэр ... алтаар угтахын түлөө мүрысөөн ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Түсэбөө үдэр, һара бүридэ үлүүлэн бэелүүлнэбди. Хүдэлмэришэдэй дундаһаа эрхим ажалаараа шалгарһан социалис ажалай ударник гэһэн нэрэ солодо хүртэгшэд олон бии. Тэдэнэй зарим нэгые дурдабал— доодо складай модо илгагша Гэндэнсүрэн, фанернэ цехэй хүдэлмэришэд Ичинноров, Намжилбалдан, мастер Жамсарансүрэн болон бусад болоно.

Эндэ совет мэргэжэлтэд монгол нүхэдтөө туһална. Хабаровск хотоһоо ерэһэн инженер-механик М. И. Парасов, Венгриһээ ерэһэн Иосиф Фишер гэгшэд монгол ханинартаа туһаламжа үзүүлнэ.

Тус комбинадай зарим цехүүдые шэнэдхэхэ, үргэдхэхэ ажалда Улаан-Үдын ЛВРЗ, Байгалай модоной бааза ехэ туһаламжа үзүүлдэг байха юм.

Мүн энэ хотодо тээрмын комбинат, зуруулай фабрика, шпалын завод, спиртын завод гэхэ зэргэ предприятинуудай хүдэлмэришэд баһал ойн баярые ажалай илалтаар угтахын түлөө ажалай вахтада жагсанхай.

С. КЛИМОВ.

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. **Ороной арад зоной соёл культурые хүгжөөлгэ хадаа арадай хубисхалай эгээ ехэ түйлалтануудай нэгэн болоно. Мүнөө республика дотор арадай гэгээрэлэй, соёл культурын ба искусствын эмхи зургаанууд олоор нээгдэнхэй. Гүрэнэй оперо ба баледэй театр, драматическа ба хүгжэмэй театрнууд арад зоной анхарал ехээр татана.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Цветок среди бурьяна» гэжэ хатар.

МОНЦАМЭ—ТАСС-ай фото.

ЕРЭ НАҺАТЫН ЮРӨӨЛ

Үнинэй машинист Пётр Иванович Танцерев һаяшаг 90 наһатай болобо. Энэ наһан соогоо хэды ехэ юумэ хээ гээшэб! Эдир залуу наһандаа Совет засагай түлөө тэмсэжэ, орон доторoo социализм байгуулалсаа. Түрүүшын табан жэлнүүдэй түсэбүүдые бэелүүлсэһэн золтой. Тэрэ ажал хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандажа, түмэр замаар ашаа шэрэхэ даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг бэлэй. Энэ амжалтануудыень манай парти, правительство үндэрөөр сэгнэжэ, гүрэн түрынгөө дээдын хайра—Ленинэй орден барюулаа бэлэй. Олон жэл соо түмэр замда хүдэлһэн суута машинист Петр Иванович Танцерев мүнөө амаралтада гаранхай.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд һаяшаг үнинэй машинистда айлшалжа, 90 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан амаршалаад, үнэтэ бэлэг барюулба.

— Түрэл партиин XXIV съездын урда 90 наһа гүйсэһэнөө урмашанаб. Гансал Совет ороной хүдэлмэришэ зон иимэ үндэр наһа наһалжа, зол жаргалаа хүсэдөөр эдлэнэ ха юм. Шэнэ табан жэл соо бүри эршэмтэйгээр ажаллажа, Эхэ оронойнгоо экономикые улам хүгжөөжэ, гэрэлтэ һайхан коммунизм тээшэ түрэл партиингаа хүтэлбэри доро дабшаха зол жаргал тандал тудаба, —гээд машинист Петр Иванович Танцерев баяр баясхалантайгаар залуу хүдэлмэришэдтэ юрөөбэ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

„СЭНХИР ДОЛГИН"

«Сэнхир долгин». Түрхэ тосхондохи соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэйхидэй бригада иимэ нэрэтэй. Байгалай леспромхозой модо отологшодто «Путь коммунизма» колхозой малшадта ошожо, сэнхир долгинойхид» хирэ хирэ болоод наада концерт табидаг. Оронойнмнай арадуудай дуун, хатарнууд, шог ёгто үгүүлэлнүүд, ирагуу гоё хүгжэм тэдэнэрэй программада байд гээд лэ һэлгэгдэн ородог юм. Тэрэнэйнь үшөө нэгэ һайн тала юуб гэхэдэ, нютаг нютагай түрүүшүүлые магтаһан шүлэг, дуунуудые ябуул зохёожо уншадаг, дуулалдадаг, архиншад ба залхуушуулые хорон хурса, ёгто үгэнүүдээр «хайрадаг».

Энэ нүүдэл бригадада 20 хүн—дуушад, хатаршад, хүгжэмшэд, уран гоёор уншагшад хабаадана. Хоёр Владимир Соколовууд, Георгий Перязев, Валентина Шкляева, Галя Молчанова, Николай Михалев, Володя Жуков болон Валя Беликова гэгшэд бүлгэмэйхидэй урдаа хараха эдэбхитэдынь, бэлиг шадабаряар шалгардаг бэрхэшүүлынь юм.

«Сэнхир долгин» һүүлэй үедэ Баргажанай-Адагай загаһашадта айлшалжа ерээд, мүнөө холын ой тайгын модо бэлэдхэгшэдэй тосхонуудаар аяншална.

П. ГРИГОРЬЕВ.

Прибайкалиин аймаг.

„БУРЯАД АРАДАЙ ДУУНУУД"

НОМОЙ ТАГ

Буряадай ахамад ульгэршэ, филологиин эрдэмэй кандидат С. П. Балдаевые мэдэхэгүй хүн манай Буряадта үсөөхэн ааб даа. Буряад арадай аман зохёол хэр угһаа нааша суглуулжа, дундаршагүй баялигтайнь арад зониие танилсуулха талаар эрдэмтэ сэгнэшэгүй ехэ юумэ хэһэн юм. Тэрэнэй суглуулһан онтохон, таабари, ульгэр болон хошоо холбоо үгэнүүд тусхай номууд боложо гараһан, уншагшадые баясуулһан байха. Тиихэдэ үнинэй суглуулһан «Буряад арадай дуунуудынь» 1962—1965 онуудта хоёр боти болгон хэблэгдэжэ, уншагшадые һонирхуулһан юм.

Мэдээжэ ульгэршэ—этнограф С. П. Балдаевай «Буряад арадай дуунуудайнь» гурбадахи ном һаяшаг хэблэлһээ гаража, наймаанда ороо. Тус номдо ороһон дуунуудай олонхинь В. И. Лениндэ, Коммунис партида, Ленинскэ комсомолдо, граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай баатарнуудта зорюулагданхай.

Гэхэтэй хамта Совет арадай баатарлиг ажалые, эб найрамдал болон арадуудай хоорондохи хани барисаае магтан уряалһан дуунууд мүн баһа оролсоо. Сэхыень хэлэхэдэ, Буряад ороной зүг бүхэндэ нилээд дэлгэрһэн дуунууд эндэ хабсаргагданхай.

Дуунда дуратайшуулые энэ ном илангаяа ехээр баясуулха байха.

Энээнһээ гадна «Уг гарбалай ульгэр домогууд» гэһэн удаадахи номынь мүнөө хэблэлдэ бэлдэгдэнхэй. Тус ном хоёр хубиһаа бүридэнэ. Гэхэтэй хамта эрдэмтэ оролто статья соогоо буряад угсаатанай, мүн булагад ба эхирэт угай түүхые тайлбарилан харуулна. Энэнь һониин гээшэ.

Тус ном дотор буряад уг гарбалай домог зугаа, булагад ба эхирэт угсаатанай хэлсэдэг ульгэрнүүд анха түрүүшынхеэ гуримшуулагдаа.

Этнографи, аман зохёол болон түүхээр һонирходог хүнүүдые ахамад эрдэмтын ээлжээтэ ном заатагүй һонирхуулхал байха. З. РУДКОВСКАЯ.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 53 жэлэй ойн баярай һайндартэ зорюулагдажа, граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай ветерануудай хамтын суглаан Октябрьска райгүйсэдкомой байшан соо һаяхан үнгэргэгдөө. Граждан дайнай жэлнүүдтэ Забайкалида Совет засагай түлөө болоһон хатуу шэрүүн тэмсэл тухай партизан ябаһан П. В. Агильдин суглаарагшадта хөөрэһэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагша, КПСС-эй горкомой штатнабэшэ лектор С. Д. Кузичев уласхоорондын байдал тухай лекци уншаа.

Залуу үетэниие Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, городой ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэхэ мэтэ асуудалнууд

БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Дайнай болон ажалай ветерануудай соведэй гэшүүн Н. И. Мункоев тус асуудалаар элидхэл хээ. Челябинск хотодо үнгэргэгдэһэн ветерануудай зүблөөндэ хабаадалсаһан Буряадай республиканска соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыбиков тэндэхи ветерануудай ябуулжа байгаа хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай суглаарагшадай үмэнэ хөөрэжэ үгэһэн байна.

Городой һургуули, предприяти, эмхи зургаануудта КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые шудалха хүдэлмэри пенсионер-ветерануудай үргэнөөр ябуулха тушаа тогтоол суглаан дээрэ баталагдан абтаба.

Суглаанай һүүлээр ВЛКСМ-эй обкомой, райкомой Хүндэлэлэй грамотанууд дайнай болон ажалай эдэбхитэй ветерануудта барюулагдаа. И. В. Ченкиров, П. В. Агильдин, Н. М. Викторов гэгшэд шагналда хүртэгшэдэй дунда бии. КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь В. Н. Башкеев дайнай болон ажалай ветерануудые халуунаар амаршалаад, үни удаан саг соо элүүр энхэ ябахыень хүсэбэ.

Д. КОЛМАКОВ.

ҮНДЭР НЭРЭДЭ ХҮРТӨӨ

Очир Гуржапович Лыгденов ажалда урагшаал зүдхэжэ ябадаг һайн һайхан сэдьхэлтэй хүн гэжэ нютаг нугадаа дэмы хэлсүүлдэггүй юм.

Очир Гуржаповичые мэдэхэ, таниха болоһоорни арба гаран жэл үнгэрөө. Тэрэ арбан табадахи жэлээ гэр бүлөөрөө колхозойнгоо буруунуудые харуулна.

XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой правлени, партком ниитын хэрэгэй түлөө үнэн сэхээр оролдожо ябадаг Очир Лыгденовтэ зургаан жэлэй саада тээ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгоһон байгаа. Үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн О. Г. Лыгденов малаа зунай тунга ногоондо таргалуулжа абахын тула яһала оролдолго, үүсхэл гаргадаг гээшэ.

Ниитын ажахыда эсэхэ сусахые мэдэнгүй, олон жэлдэ хүдэлһэн Очир Гуржапович Лыгденов Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй байгша оной январиин 26-най Указаар «Буряадай АССР-эй габьяата малшан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдохо ёһоороо олгогдожо, баяр дээрэнь баяр асарһан байна

Мүнөө Лыгденовтэн буруунуудые даажа а[...]нхай, гарза хоролтодо оруулангүйгөөр ондо оруулхын хойноһоо хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ байнхай.

Г. БАДМАЕВ.

Баргажан.

ЭРХИМЛЭГШЭДТЭ—АЛТАН ЧАС

Нима-Цырен Жапова Агафья Суслова хоёр Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго» колхозой түрүү һаалишад юм. Эдэ хоёр нүхэд наймадахи табан жэлэй һүүлшын жэл соо даажа абаһан һаамхай үнеэн бүриһөө 2957—2890 килограмм һү абажа, колхоз соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн байгаа.

Колхозой правлени болон партийна комитедээр баталагдаһан һаалишадай социалис мүрысөөнэй гуримаар Н-Ц. Жапова, А. Суслова гэгшэдтэ алтан час барюулагдаха ёһотой һэн. Эдэ нүхэдүүдтэ нэрыень һиилэһэн үнэтэ бэлэгүүд баяр ёһололой оршон байдалда һаяхан барюулагдаба.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэйшүүл.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ТОБШОХОНООР...

☆ Комсомолой Сэлэнгын райкомой үүсхэлээр Жаргалантын соёлой байшанда амаралтын үдэшэ үнгэргэгдэбэ. Тус үдэшэдэ нүүрһэшэдэй соёлой байшангай артистнар хабаадалсажа, ехэ программатай концерт табиһан байна.

☆ Загастайн дунда һургуулиин һурагшад харьяата колхоздоо ошожо, малшадта туһаламжа үзүүлдэг юм. Һурагшадай дунда һаяхан соносхогдоһон «Эрхим шефүүд» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ 8-дахи «А» классай һурагшадта олгогдобо. Классай комсомолой эмхиин секретарь Клара Шараповагай хүтэлбэрилдэг һурагшадай бүлэг «Юность» гэһэн агитбригада эмхидхээ һэн. Мүнөө эдэнэр сүлөөтэй сагтаа малшадтаа ошожо, концерт харуулдаг, лекци уншадаг болонхой.

Л. СЛЮНКИНА.

Сэлэнгэ.

АНГУУШАД ТУХАЙ ЭРХИМ НОМ

...урал зохёолшодой хол... зэлжээтэ литературна ... боложо, ан гүрөөл, шубуун ..., загаһа олзоборилхо һэо ... тухайда, мүн байгаалиин ... наринаар сахижа һурга... тухайда һонирхолтой хөөрэл... болоо. Тус средада Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ... дэхи ан олзоборилхо ажа...удай управлениин начальник ... Т. Антоненко хабаадалсажа, ... дэлгэр Буряад ороной ... тайгын баялиг тухай хөө..., ажалша бэрхэ ангуушад ... хубшэ тайгын хэшэгые на... харуулжа бай... номуудые бэшэхыень ... байна.

Ангуушад, загаһашад болон ... харуулшад тухай уран зо..., жэшээнь, Б. Мунгонов, ... Жигжитов, Д-Д. Дугаров бо... бусад һонирхолтой зохёол... бэшэһэн ааб даа. Тиигэ... бүри эрхим һайн номуу... бэшэхэ байһанаа тэдэнэр ...дүүлаа.

Манай корр.

Байгалай байгаали болон амитанай аймаг баян дэлгэр гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Теэд номин далайн эрьеэр наадажа, хүмүүжэжэ ябаһан үхибүүд эндэхи нютагай баялигые һайн мэдэдэггүй гээшэ.

«Байкальское кольцо» гэжэ республиканска экспедици эдир хүбүүд, басагадые Байгалай баялигтай танилсуулха, тэрэниие шэнжэлжэ, шудалжа һургаха зорилготой юм. Энэ экспедицидэ хабаадалсаһан үхибүүдые һургуу-

ҺУРАГШАДАЙ АЯНШАЛГА

линуудай багшанар, вожатанар хүтэлбэрилхэ зэргэтэй. Тиигэбэл арюун далайгаар аяншалга эдиршүүлдэ ашатай туһатай байха болоно бшуу. Пионернүүд, һурагшад түрэл нютагайнгаа байгаалитай танилсаад байхадаа эрдэм мэдэсэеэ улам дээшэлүүлдэг, Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжэдэг байна.

«Байкальское кольцо» гэһэн экспедици географическа, байгаалиие хамгаалха, биологическа, геологическа гэхэ мэтэ олон янзын шэглэлтэй юм. Гол түлэб 5—10-дахи классуудай һурагшад энэ аяншалгада хабаадалсана. Үхибүүдэй һонирхолые харадаа абажа, тэдэнэрые бүлэг бүлэгөөр хубааридаг. Жэшээлхэдэ, биологиин багшын хүтэлбэри доро эдир фенологууд, ангуушад, ихтиологууд нэгэ бүлэгтэ нэгэдэнэ. Тэдэнэр эм домдо ородог ургамалнуудые түүхэ, Байгал шадархи ан, шубуудые, алдарта далайн загаһануудые шэнжэлхэ даабари бэелүүлхэ уялгатай юм.

Эдир метеорологуудай, геологуудай болон аяншалгада хабаадагшадай замай карта зохёогшодой секциие географиин багша хүтэлбэрилдэг. Байгал шадарай түүхэтэ газарнуудые шэнжэлдэг эдиршүүл түүхын багшын хүтэлбэри доро хамаг хүдэлмэриеэ ябуулна.

Аяншалгада ябаһанайнгаа һүүлээр бүхы секцинүүдэй түлөөлэгшэд суглуулһан материалнуудаа бүридхэжэ, Байгал тухай таһаг һургуулиингаа хизаар ороноо шэнжэлдэг музейн дэргэдэ байгуулна. Жэшээлхэдэ, Баргажанай, Кабанскын, Улаан-Үдэ хотын 1-дэхи болон бусад дунда һургуулинуудай пионернүүд болон һурагшад номин тунгалаг далайн эрьеэр аяншалһанайнгаа һүүлээр һургуулиингаа музейн дэргэдэ Байгал тухай һонирхолтой шэнэ таһагуудые нээһэн байна. Балшар заахан үхибүүдһээ гадна, ехэшье хүнүүдэй эдэ таһагуудые һонирхон харадаг болоһониинь һайшаалтай.

Н. АЖЕЕВА.

Тошон халяагдана

☆ «50 лет Октября» совхозой луговод Даша Базаржапов нуга сабшалан дээрэ жэл бүри тошо халяажа, баян ургаса хураажа абадагаараа суурхадаг. Тэрэ һаянай Майлын хара уһан, Булаг гэжэ газарай сабшалан, бэлшээри дээрэ ехээр тошон халяагаад байна.

Хэжэнгэ. **Р. МУНКУЕВ.**

БАЙГААЛИ—МАНАЙ БАЯЛИГ

Республикымнай агнуури эрхи... хиналта хэхэ талаар үг... даабаринуудаа үлүүлэн ... Зэрлиг ан болон шубуу... арһа, мяха бэлэдхэхэ, агнуу... болзор наринаар сахиха уял... 3 госпромхоз, 7 коопзверо..., агнуури олзоборилгын 5 ..., агнууриин бүлгэмэй 11 ... болон бэлэдхэлэй 89 эмхи ... шалгагдаа. Зарим коопзверопромхоз болон сельпонууд ... биледгүй хүнүүдһээ ... арһа болон шубуу тушаажа ... гэжэ шалгалтаар элирүү... Агнууриин хаһа сахингүй, ... зэрлиг амитадые хюдадаг ...дүүд олоороо баригдаһан. 1970 ондо хамтадаа 554 браконь... хуулиин ёһоор шанга харюусал... хабаадуулагдаа. Тэдэнэй 21... сүүдлэгдэһэн байна. Браконьернүүд 6 хандагай, 7 буга, ... гүрөөһэ, 4 бодон гахай, уһанай ... шубуу болон 3 булга алажа, ...дэ 15000 түхэригэй хохидол ...рүүлаа.

Штатнабэшэ инспекторнүүд, ми... агнуури хинаха ал... хүргэжэ, үнгэрһэн жэл... 125 браконьер бариһан байна. Браконьернүүдтэй тэмсэхэ ажалда ... 73 эдэбхитэд (охотовед, штатнабэшэ инспектор ба ...) хамтадаа 2518 түхэ...эй шанда хүртөө.

Аймгүйсэдкомуудай дэргэдэхи ... комиссинууд 123 браконьернүүдтэ 1235 түхэригэй яла ... Энээнһээ гадна 10 буу сэн... бусаалтагүйгөөр абтаа. Хо...һон ангуудай түлөө 13300 түхэриг мүнгэн браконьернүүдһээ гүрэндэ нэхэжэ абтаа.

Агнуури эрхилэгшэд М. В. Булгатов (Баргажан), В. А. Гребнев (Яруна), В. С. Ильенков (Баунт) 1970 ондо эрхим амжалта туйлаа. М. В. Вулгатов 44 браконьер элирүүлээ. Тэрэнэй тоодо 2 буга, 70 ондатра болон 50 нугаһа бариһан хүнүүд бии. В. С. Ильенков 2 хандагай болон 10 гүрөөһэ хюдаһан хүйхэрнүүдые баряа.

Һаяхан Бэшүүр тосхондо браконьер А. Ф. Разуваев, В. А. Вятчин гэгшэдэй хэрэгээр сүүд боложо дүүрэбэ. Разуваев Вятчин хоёр буга агнаха тухай нюуса хэлсээ хээд, зүбшөөлгүйгөөр бэлэдхэлэй конторын таба һүрэдэг винтовко абаад, хүбшэдэ гараа.

Ноябриин 18-най үглөөгүүр Вятчин хадын майлада бэлшэжэ ябаһан буга буудажа унагааба. Разуваев Вятчин хоёр бугынгаа мяха хубаажа, Разуваевай үмсын «ГАЗ-67» машинаар гэртээ асараад байтараа, Бэшүүрэй аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальник Н. В. Молчановта баригдашоо.

Арадай сүүд Вятчинай салинһаа 6 һарын туршада 10 процентыень гүрэндэ даража абаха, Разуваевта 50 түхэриг яла ашаха, энээнһээ гадна, Разуваев Вятчин хоёрһоо бугын амиды ябаһан толгойн ба алагдаһан мяханай түлөө 537 түхэриг мүнгэ нэхэжэ абаха гэһэн шиидхэбэри гаргаба.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буряадай агнууриин управлениин хүдэлмэрилэгшэ.

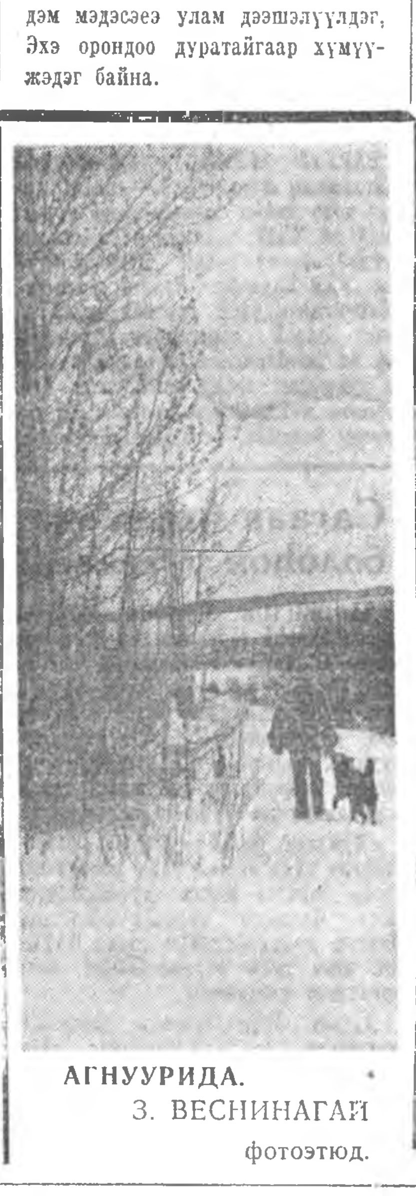

АГНУУРИДА.

З. ВЕСНИНАГАЙ фотоэтюд.

СПОРТ Спорт СПОРТ

ДОЛООН УУЛЗАЛГЫН УДАА

КИСЕЛЕВСК. Эндэ Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа мүрысөөнэй ээлжээтэ уулзалганууд болобо. Зургаадахи уулзалгада манай республикын шатаршан—мастерта кандидат Владимир Власов эхэнэр шатаршадай дундаһаа уласхоорондын мастер болоһон Кисловатай наадахадаа шүүһэн байна. Нүгөөдэ шатаршан Александр Самарин Новокузнецкын шатаршан, мүн мастерта кандидат Михальченкотэй тэнсэһэн байха юм.

Долоодохи уулзалгада Самарин Хасинда, Власов Трофимовта шүүгдэбэ.

Долоон уулзалгын удаа Новосибирскын шатаршан Карненко абажа боломоор долооноһоо 5,5 очкотой болоод, түрүүлжэ ябана. Манай шатаршад Самарин—3,5, Власов гурбан очкотой болобо.

В. МИЛИН.

МҮРЫСӨӨН БОЛОХОНЬ

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 53 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдаһан мүрысөөн Улаан-Үдэ хотодо февралиин 21-нэй үдэр үнгэргэгдэхэнь. Эрхүү, Ангарск, Шэтэ Улаан-Үдэ хотонуудай автомотоклубай спортсменууд энэ үдэр мүльһэн дээрэ мотоциклаар урил даха юм.

Нэгэнтэ бэшэ чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн спортсменүүд Олег Леонов, Валерий Ваулин, Николай Рыбаков, Люба Меркушева, Люда Пивнюк гэгшэд энэ үдэр республикын нэрэ солые хамгаалха юм.

Мүрысөөн авиазаводой стадион дээрэ үдэрэй 11 часһаа эхилхэнь.

В. ОЛЬХОВАТСКИЙ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА. 13 часһаа 19.30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 13.00—орон доторхи һонин. 10.05—«Поэт А. Сафроновой үдэшэ» гэһэн дамжуулга. 14.20—үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 15.00—хүгжэмтэ киоск. 15.30—Эрхүүгэй телестудиин программа. 16.30—телевизионно зүжэг. 18.00—конькигаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дамжуулагдаха. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 19.30 минутаһаа үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 20.30 минутаһаа концерт. 21 часһаа 24 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 21 часһаа «Партиин XXIV съезддэ—хүдөөгэйхидэй бэлэг» гэһэн дамжуулга. 21.30 минутаһаа хүгжэм. 22 часһаа хүнгэн атлетикэ. 23.30 минутаһаа конькигаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дамжуулагдаха.

ПРАВДА БУРЯТИИ
МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда «Табан жэлэй түсэбэй гол зорилго» гэһэн түрүү бэшэг. «Республикын нэгэ үдэр» гэһэн гаршаг доро мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Энергетикэ — индустриализациин үндэһэ һуури» гэһэн В. Невскиин статья. «Ажахын гол һудал» гэһэн Л. Егоровагай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Сэнхир Волго» гэһэн И. Мальцевай рассказ. «Нэгэ шэглэлтэйгээр» гэһэн корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Шог ёгто мүрнүүд.

Редакторай орлогшо
Р. Б. БИМБАЕВ.

Гармажап Гуруевич
БАТУЕВАЙ

хүндөөр үбшэлжэ наһа барахандань ехээр шаналжа байһанаа тэрэнэй хани нүхэр, редакциин хүдэлмэрилэгшэ Цырма Эрдынеевна Батуевада «Буряад үнэн» газетын коллектив элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Февралиин 22-ой 14 часта Бабушкинай үйлсын (Үдын урда бэе) 24-дэхи номерой гэрэй 25-дахи квартираһаа хүдөөлүүлэгдэхэ.

Хадам эхынь —
Варвара Багаевна
ТУМУРОВАГАЙ

наһа бараһанда шаналжа байһанаа газетын хүдэлмэрилэгшэ М. Д. Намжиловта, тэрэнэй булынхидтэ редакциин коллектив мэдүүлнэ.

Гор. Улан-Удэ типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-03351. Заказ № 889.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАТ

ҮНЭН СЭДЬХЭЛЬЭЭ

Тосхон үни хада гүнзэгы нойрто абтанхай, дуурана. Оля басаган арбадахи класс һаял дүүргээд, Баян голойнгоо үйлсөөр аалихан алхалжа ябаба. Тойроод хон-жэн. Лүнхэгэр хара огторгойн олон түмэн мүшэд «Оля,Оля» гэһэндэл, ониб-аниб эмнижэ байгаа һэн. Нэгэ дабаан дабагдаа. Инаг дуран, ажабайдал, хуби заяан. Эдэмнай хооһон үгэнүүд гэлдэгшэл. Байза, дээдэ һургуулида орохоб, дүрбэ табан жэл соо гүрэнэй хүзүүн дээрэ һураха, ажалда орохоһоо юундэ айхабибди? Ажабайдал тухай Николай Островскиин хэлэһэн алтан үгэнүүдэйнь удха хэрэгтэйл. Манай классайхид зүбөөр шиидхээ. Эхэмни намда юун гэгшэ ааб? Эдэ мэтын элдэб бодолгодо абтажа ябаһанаа, нэгэ мэдэхэдээ Оля гэртээ орожо ябаба.

Алтан шара наранай нилээд дээрэ хөөрэһэн хойно, Оля һэришэбэ. Яахадаа бүхэ нойроор унтаба гээшэбиб? Эхээ амаруулжа, мүнөөдэр хониднынь манахаяа гараха хүсэлэнтэй һэмнайб» гэжэ толгойдоо оруулаад, һуга харайн бодошобо.

Стол дээрэ табяатай зүһэм хилээмэ, тагша соохи зөөхэй эдеэд, ябуудаа дундаа ягаан пулаадханаа саб шүүрээд, газаашаа гарашаба.

Элдин тала дайдада хонид хушууран бэлшэнэ. Басаган эхэ хоёр үргэн намжаа талада уулзаад, иигэжэ хөөрэлдөө һэн:

— Би колхоздоо үлэхэмни..

— Юу хэлэнэ гээшэбши. Бишни шамайгаа дээдэ һургуулида ороходо гэжэ һанажа ябаалби. Би һургуули сударгүй иигэжэ ябанаб, харин шамда... арга боломжо бии хаям...

Оля эхэдээ һайнаар ойлгуулха гэһэндэл, урин налтайханаар нэмэбэ:

— Бидэ бүхы классаараа түрэл колхоздоо үлэхэ гэжэ шиидэбди. Аймагай бүхы һургуулинуудай һурагшадта хандажа, энээн тухайгаа нээмэл бэшэг газетэдэ бэшээбди.

Нээмэл бэшэг...гээд эхэнь дурагүйхэнөөр дабтаба. Харин Оля абягүй болоод байтараа:

— Үгы, һуралсалаа огтолон орхихо гэнэтүйбди. Эндэ ажаллангүйгөөр, һургуулида һурахамнай гээд хото город руу бултадаа ошобол-най, колхоздоо хэн хүдэлхэ болоноб? Таанадай үеын зон бултадаа пенсидэ гараха дүтэлөөл.

— Бишье баһа хоёр жэлһээ пенсидэ гаража, амарха хүсэлэнтэйб. Зүб лэ хэлэнэ хаш, Оля,—гэжэ эхэнь хэлэжэрхёод, юундэшьеб һанаа алдаба.

Басаганайнгаа иигэжэ хэлэжэ байхыень шагнажа байхадаа, «Оля үнэн дээрээ ямаршье ажалһаа тунхарихагүй, нэгэ ондоохон лэ зоримгой зантай басаган агши даа» гэжэ эхэнь зосоогоо һанаад, гэр тээшээ гэшхэлбэ.

Үнишье болоогүй, Оля колхозой конторо ошоод ерэхэдээ:—Манай суута хонишон Шалсама Ламажаповнагай отарада ошожо хүдэлхэ болообди,—гэжэ баяртайгаар мэдүүлээ һэн.

«Түрүүшээр нилээд хүндэшэг байгаа һэн,—гээд мүнөө Ольга Энхеевна хөөрэдэг.—Шалсама Ламажаповна бидэниие олон жэлэйнгээ баян дүй дүршэлтэй танилсуулаа. Гурбан жэл соо таһалгаряагүйгөөр энэ отарада хүдэлөөд байхадаа, нилээд олон юумэ ойлгоо һэмди,—гээд Ольга саашань үргэлжэлүүлнэ.

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Шалсама Ламажаповна Цыремпилова мүнөө пенсидэ гаранхай. Зүгөөр тэрэнэй шаби, коммунистка Ольга Энхеевна аха нүхэдэйнгөө ажал хэрэгые үргэлжэлүүлжэ, республика дотороо эрхим амжалта туйлаһан хонишодой тоодо ороо. Шуран шадамараар, үсэд нэтэрүүгээр ажаллахадаа, 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ толгой хурьгадые түлжүүлжэ, нооһо хайшалха түсэбөө үлүүлдэг. Ольга Энхеевна Сангадиева наймадахи табан жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр 100 эхэ хонин бүриһөө 120—125 хурьга түлжүүлжэ шадаа. Иимэ ехэ амжалта туйлахын тула ехэ шэн зориг, баатаршалта хэрэгтэй гэе.

Нэгэтэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь нүхэр Ринчинов аймагай комсомолшуудай конференцидэ ошохоёо байһан комсомолшуулда иигэжэ шоглобо:

— Һайн ябажа ерээрэйт. Комсомолой съездэдэ делегат болгожо һунгаа һаань, бү арсаарайгты.

— Үгы ааб даа,—гэлдээд колхозой делегадууд булта ташагаанаса энеэлдэбэ.

Аймагай комсомолшуудай конференци дээрэ делегадууд үнэхөөрөөшье Сангадиева Ольга Энхеевнае ВЛКСМ-эй XVI съездын делегат болгожо нэгэн дуугаар һунгаба.

— Энэ ехэ этигэл найдабариетнай ажал хэрэгээрээ харюулхые оролдохоб,— гээд Ольга Энхеевна тиихэдэ нүхэдэйнгөө урда гаража хэлэһэн байха. ВЛКСМ-эй XVI съездэдэ ошоод ерэхэдэнь, нютагайнь комсомолшууд баяртайгаар хүлеэн угтаа. Ольга Энхеевна һүүлээрнь хани басагад, үетэн нүхэдтөө съездын хүдэлмэри тухай, ВЛКСМ-эй XVI съездын шиидхэбэринүүд тухай колхозой бүхы бригаданууд болон отделенинүүдтэ ошожо, һонирхолтойгоор хөөрэһэн, коммунизм байгуулгада бүхы совет залуушуулай дүүргэхэ үүргые тодорхойлон хэлэһэн байна. Зүгөөр Ольга бүхы һаналаа ажал хүдэлмэридөө хандуулдаг, тунхаришагүй зоригтой хүн. Энээн тухай иимэ нэгэ ушар элеэр гэршэлнэ.

Хабарай нэгэ хагсуу үдэр һэн. Үглөөгүүр манатай байһан аад, үдын тэн багта сэлмэжэ, наран игааба. Хонидоо бэлшээхэ гэжэ хэлсэһэн байгаа. Ольга хонидоороо гаралсаба. Хабарай тэнгэри хубилжал байдаг гээд арад зоной дунда дэмы хэлсэдэггүй. Тиихэдээ ямар нэгэ час тухай саг соо тэнгэриин шарай тад хубилаад, түрүүшээр арбагар саһан унажа эхилбэ. Үшөө нэгэ хэды минутын үнгэрхэдэ саһан һалхин хоёр нэгэдээд, бэлшээридэ ябаһан хонидые гасаалха гэһэндэл шуурган боложо эхилбэ. Хонидшье бэлшэхэеэ болёод, һалхинда туугдажа байба. Оля табан час соо таһалгаряагүйгөөр энэ хүсэтэ һалхинтай тэмсээ. Үдэшэ орой болоһон хойно хүнүүд ерэлсэжэ, ойрын отарада абаашажа хонидоо хааһан юм. Иимэрхүү ушарнууд хонич ажалда һаала дайралдадаг. Зүгөөр Ольга Сангадиева нэгэтэшье хэрзэгы байгаалиин хүсэндэ диилдэжэ үзөөгүй юм. Тиимэл хадаа ажалдаа ходо амжалтатай ябадаг шуу.

Баргажанай аймагай коммунистнууд ажалаараа алдаршаһан хонишон Ольга Сангадиевае областной партийна конференциин делегат болгоходоо, баатарлиг ажалайнь габьяа сэгнээ гээшэ.

С. ОЧИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хяагтын трикотажна фабрикын оёдолой цехэй үнинэй хүдэлмэрилэгшэ Полина Цыпылова. Энэ нүхэр мүнөө халаан бүриингөө даабарие 120—130 процент дүүргэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

„Эхэ-герой“ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ олгогдобо

«Эхэ-герой» гэһэн орден ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудые барюулгатайгаар «Эхэ-герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ арба, арба гаран үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн **Буряадай АССР-эй** доро дурсагдагша эхэнүүдтэ 1971 оной февралиин 16-най Указаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиум олгобо:

1. **Дабаева** Намжилма Базаровнада — Хориин аймагай Үдын совхозой хүдэлмэришэн.

2. **Корчакова** Тамара Алексеевнада—Кабанскын аймагай Каменск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

3. **Мархуданова** Балма Борбоевнада—Хэжэнгын аймагай хүдэлмэрилэгшэ.

4. **Терентьева** Анна Ивановнада —Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүн.

5. **Шубина** Вера Дмитриевнада —Түнхэнэй аймагай Лениннэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

ХОЛЫН ДАЛАЙНУУДААР

БЕРЛИН. (ТАСС). Ростогтохи (ГДР) загаһана комбинадай траулернууд болон транспортна суднану дай экипажнууд шэнэ жэлдэ холын далайнуудаар маржа, хүндэтэ ажалаа үргэлжэлүүлбэ. ГДР туг доро 50 гаран судна Хойто далайн, Атлантик Африкын баруун эрье шадарай районуудаар мүнөө зоборилго эрхилнэ. Тэдэнэй олонхинь далайнуудһаа риһан загаһаяа болбосоруулжа байнхай.

ГДР-эй загаһашад ажалай шэнэ амжалтануу туйлана. Олохон суднануудай коллективүүд 1970 они амжалтатайгаар дүүргээ. «Бодо Узе», «Вилли Бреде гэжэ тамардаг хоёр фабрика 4 миллион шахуу мар сэнтэй нэмэлтэ продукци тушаагаа.

ҮШӨӨ НЭГЭ ЗЭРЛИГ ААШ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-да байдаг совет түлөөлэгшэд тушаа зэрлиг ааша Вашингтондо дахин гаргагдаба — Вашингтондохи СССР-эй посольствын хүдэлмэрилэгшэд—совет гурбан дипломадай автомашина февралиин 18-да һүни галдагдаба. «Еврейнүүдые хамгаалгын лиги» гэжэ эмхидэ хабаатай фашис хүйхэрнүүд тиимэ хорото ааша гаргаһан байгаа.

«Совет посольствын гурбан хүдэлмэрилэгшын зөөри тушаа хэндэшье хэрэггүй зэрлиг ааша гаргаһан ушарые» США-гай правительство буруушаана гэһэн мэдүүлгэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ февралиин 19-дэ хэһэн байна. «Гэмтэдые бэдэржэ олоод, сүүдтэ үгэхын тула бүхы оролдолго хэшээлээ» США-гай правительство гаргаха гэжэ пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэрэ түлөөлэгшэ найдуулба.

Гэбэшье сионис хархис эт энэ орон соо һаадгүй зайг ябадаг, хорото муухай хэнһээшье айнгүйгөөр үйл Хуули засагаархидай тала дэниие өөгшөөжэ байхада нис эгээн лэ хархис амитад да хүдэлэгшэ совет гражда та эсэргүү хорото ябуулга бүрил урматайгаар үйлдэ на.

США-дахи совет түлөө тэ эсэргүү үшөө нэгэ ябуулга хэгдэһэндэ дураа зэбүүрхэһэн тухай мэдүүлгэ С эй посольство хэһэн байна. Советскэ Союз хоёрой хоо харилсаа муудуулха гэжэ рото ябуулга зорёон хэгдэб мэдүүлгэ соо тэмдэглэг Американ засагаархид нюурнуудые дары барижа, хэ ёһотой.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭРШЭМТЭЙ ХҮГЖЭЛТЫН ПРОГРАММА

СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проекттэй замби түби бүхэнэй зон анхаралтайгаар танилсана.

Хилын саанахи олон ороной хэблэл, радио, телевидени тэрэ документые үргэнөөр тайлбарилха зуураа, Советскэ Союзайшье, уласхоорондыншье ажабайдалда имагта ехэ удха шанартай байһыень тэмдэглэбэ.

СОФИ. Эршэмтэй хүгжэлтын программа, совет обществын һаруул һайхан зорилго харуулһан документ гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые «Труд» газетэ нэрлэбэ. СССР-эй юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй дүүргэгдэхэдэ, совет арад улам ехэ илалта туйлаха гээд Болгариин профсоюзуудай газетэ тэмдэглэһэн байна. Гэхэтэй хамта, табан жэлэй түсэбэй бэелэл социалис аха дүү бүхы оронуудай бүри амжалтатай хүгжэлтэдэнь туһалха юм.

БЕРЛИН. Юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һууриин байгуулагдаха сагые улам дүтэлүүлхэ гээд «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. Совет ажалшадай ажаһуудал һайжаруулгада, гэгээрэл болбосоролыень дээшэлүүлгэдэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор тон ехэ анхарал хандуулагдана гээд «Трибюне» газетэ тэмдэглэнэ.

ПАРИЖ. «ЭКО» газетэ иигэжэ бэшэнэ: табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдые XXIV съездые угтуулан толилходоо «ажалай бүтээсын туйлай ехээр дээшэлхэ байһанда ехээр найдажа байһанаа Москва харуулхаяа һанана».

БАРУУН БЕРЛИН. «Коммунизм байгуулгын шэнэ шата»—гэһэн гаршаг доро табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тухай материалнуудые «Ди Вархайт» газетэ толилбо. «Директивэнүүдэй проект партиин, совет арадай социально-экономическа ба политическэ шухалын шухала документ, ерэхэ табан жэл соо орониие хүгжөөлгын программна документ болоно»,—гээд газетэ бэшэбэ.

ДЕЛИ. 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые «Коммунизм байгуулха зам дээрэхи шухала алхам» гэжэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Индиин Коммунис партиин Национальна соведэй гэшүүн Х. К. Вьяс нэрлэбэ. Директивэнүүдэй проект уласхоорондын угаа ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглээд, тэрэ түсэбэй дүүргэгдэхэдэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха һайн һайхан зорилгоёо дүүргэхэ замаараа хани барисаата совет арад улам урагшаа дабшаха гэжэ Х. К. Вьяс хэлэбэ. Совет арадай байдал һуудалые һайн болгохо гэһэн КПСС-эй анхарал оролдолгоор Директивэнүүдэй проект нэбтэрэнхэй гээд Х. К. Вьяс тэмдэглэбэ. Совет обществын ажабайдалда КПСС-эй дүүргэдэг залан хүтэлбэрилхы үүргын ашаар тэдэ түсэбүүдэй дүүргэгдэхэнь лабтай.

ПАРИЖ. (ТАСС). «СССР: Юһэдэхи табан жэлэй түсэб арад зоной ажабайдалые ехээр һайжаруулха гэжэ хараална—гэһэн гаршаг доро таряашадта зорюулан гаргагдадаг Франциин Коммунис партиин недели бүхэнэй «Терр» гэжэ газетэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектын гол бүлэгүүдыень найруулан толилбо. Энэ табан жэл соо совет ороной хүдөө ажахын урда табигдаһан зорилгонууд тушаа бүлэгые дэлгэрэнгыгээр найруулан тэрэ газетэ харуулаа.

ВЕНЭ. «Фолксштимме» газетэ научно-техническэ революциин шиидхэхы һалбаринуудта түрүү һуури эзэлхэ бүхы арга боломжо совет социалис общество дотор бии юм гээд түрүү бэшэг дотороо тэмдэглэбэ. Тиимэ түрүү һуури эзэлээд байхадаа, социализм капитализм хоёрой мүрысөөндэ социализм илажа гараха аргатай.

БОНН. СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект уласхоорондын ехэ удха шанартай гээд Германиин Коммунис партиин правлениин президиум тэмдэглэбэ.

Халагламаар уш

ПЕКИН. (ТАСС). Империал хархисуудта эсэргүү, Хитад сүлөөлхын түлөө ами наһаа совет сэрэгшэдэй хүүр дээр Армиин ба Далайн Сэрэгэй үдэртэ сэсэг табихаяа Ухань бин, Шэньян, Люйшунь (П тур), Дальний городуудта Хит СССР-эй посольствын түлө дэй ошохо гэхэдэнь, КНР-эй дын хэрэгүүдэй министерств шөөлөө үгэхые урда жэлнүүд ляар арсаба.

ҺААД ХЭХЭ ГЭҺЭН ПОЛИТ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Дүтын зүгэй арсалдаа зүрилдөөе руунь гуримшуулха гэжэ правительствын ехэ оролдо гажа байхадань, харин И тиишэ гуримшуулга таһал һэдэлгэнүүдээ урид мэтэш гэлжэлүүлһээр. Ярригын дурадхалнуудташье ОАР-ай пр льствын эбтэ үүсхэлдэшье хүрэтэр Израиль харюусаагүй

Иерусалимай эзэмдэгдэһэн дань гэр байра яаралтайгаа жа, тэндээ 120 мянган е дые нүүлгэхэ гэһэн Израил сагаархидай шиидхэбэринь со тухиралгын удха шанартай байха юм. Иерусалимые «евр род» болгохо гэһэн зорилго Авив табина гээд Израилиин гэ ра барилгын министр Шареф гэргүйгөөр мэдүүлбэ.

Индохитадо фронтнууд дэ

Американо-сайгоной инт нүүдые Лаосой патриодуудай гаар сохижо байһаниинь Ваш ба Сайгондо ухаалан түсэбл «Лаосой операци» гэдэгые дуулхын туйлда хүргэбэ.

Бэеэ абанги нейтральна эн до хэгдэһэн добтолго «түсэбэй ябанагүй» гэжэ Лаосто эсэргү хэг түримхэй дайнай эхилһэн лээр түрүүшынхиеэ америка гэй командовани һая мэдэрбэ. нэй шалтагаан юун бэ гэхэдэ, ной газарай сэрэгые далдалж США-гай авиациие «зенитнэ лериин шангаар буудадаг» у болоно гэжэ Рейтер агентствы респондентын мэдээсэл соо лэгдэнэ.

Лаосые сүлөөлхын түлөө тэ арадай армиин сэрэгшэд Ур хойто Лаосто дайсанай бэхи дэмэл хэдэ хэдэн пункт февр 19-дэ эзэлжэ абаба.

ХАНОЙ. Лаосой арадай подразделенинүүд февралиин ба 18-най үдэрнүүдтэ Сайго рионеточнэ армиин 500 с алаһан, гэмтээһэн байна. Энэ американ 11 вертолёдые б унагаагаа, газар дээрэ бай үгы хээ.

ЭЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ХАРАА БОДОЛОО БАРИМТАЛҺАА

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Президент Р. Никсонэй пресс-конференци Вашингтондо болобо. Индохитадай дотоодын хэрэгүүдтэ Холбоото Штадууд хизааргүйгөөр хамааралсажа байха юм гү, али яаха юм, США-гай сэрэгүүд Зүүн Урда Азиһаа гаргагдаха юм гү, али үгы гү, тэндэхи арсалдаата байдалые политическэ талаарнь гуримшуулха гэжэ американ правительство һанаашална гээшэ гү, али үгы гү гэһэн асуудалнуудта президентһээ харюу дуулахаяа хэблэлэй түлөөлэгшэд ехэтэ хүсэһэн байгаа.

Бэеэ абанги нейтральна Лаос орондо зэбсэгтэ хүсэнүүдээр добтолжо оролго сохом американ правительствын эмхидхэһыень Р. Никсонэй харюунууд харуулба. «Лаосто эсэргүү добтолго хэхые, американ авиациие тэндэ хэрэглэхэ гэһэн шиидхэбэриие өөрөө зүбшөөгөө һэм», гэжэ Никсон мэдүүлбэ. «Энэ райондо США-гай агаарай сэрэгүүдые хэрэглэхэ ябадал зааханааршье хорижолхо гэжэ хүсэнэгүйб»,— Америкын президент м Лаостохи добтолго «түсэбэй хэгдэжэ байнхай, Чепонһоо жо ба Урда Вьетнам худар гурбан харгы таһалагданхай» Никсон баталан хэлэбэ. Гэхэтэй та добтолон ороһон сэрэгүүдтэ шанга харюу үгтэнэ» гэжэ нэйнгээ хажуугаар мэдэрбэ.

Бэеэ абанги нейтральна эн до эсэргүү эээрхэг түримхэй го хэр удаан саг соо үргэл гэһэн асуудалда Р. Никсон сажа үгөөгүй.

Р. Никсон үгэ хэлэхэдээ, эрхэтэ Вьетнамай Демократ Республикые занаһан байха Тиимэ болохолоор, империалис бүүдээ буу зэбсэгэй хүсөөр в арадта баадхаха гэжэ байһанаа бүхы дэлхэйн зондо гай правительство нюунгүйгөөр руулба гээшэ.

Урда Вьетнамһаа американ гүүдые гаргаха тодорхой бол хай Р. Никсон хэлэжэ үгөөгүй.

Сагаан байшанда болоһон уулзалга

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-да ошоод байһан Италиин премьер-министр Э. Коломбо гэгшэтэй президент Никсон уулзаба. Хоёр ороной правительствануудай хүтэлбэрилэгшэд уласхоорондын олон асуудалнуудые, тэрэшэлэн Итали Америкэ хоёрой хоорондохи харилсаан тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

«Дундада далай дээрэхи сэрэгэйнгээ хүсэ шадал урид мэтэшэлэн ехээр барижа байха хүсэлтэйбди» гэжэ Италиин премьер-министртэ Никсон мэдүүлбэ. Мүн тэндэ НАТО-гой аша туһа харалсахабди» гээд президент тэмдэглэбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые президент премьер-министр хоёр баһа зүбшэн хэлсэбэ.

Зүүнэй ба баруунай хоорондохи харилсаан, Индохитадтахи дайн сэрэгэй ябаса тухай хөөрэлдөөн Сагаан байшан соо тэрэшэлэн болобо.

НАЙМАДАХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ БАРИЛГАНУУД

ТОН ТОМО ГАЗОПРОВОД

— Кунград, Кунград...

Селектор тэрэ дары харюусаба.

— Саратов, Кунград харюусана.

«Дунда Ази—Центр» гэжэ газопроводой диспетчер Ангелина Хребтовагай журналда тоонуудые бэшэжэ байха үедэнь карта дээрэ Кунградые бэдэрбэб. Холохон, Аралай далайн эрьедэ...

Тиигэһээр байтарнай Воскресенск харюусаба. «Москвада хүйтэрөө. Ниислэл хотодо Дунда Азиин газ нэмэжэ үгэхые гуйна» гэжэ Воскресенскһээ мэдээсэбэ.

«Дунда Ази—Центр» гэжэ газопроводой трасса Воскресенскһээ Кунград хүрэһэн байба. Эдэ хоёр городой хоорондо гурбан мянга шахуу километр. Узбекистан. Туркмени, Баруун Казахстанай ба Россин Федерациин 8 областиин газар дайда дээгүүр энэ газопроводой магистраль гарана. Эды шэнээн ута газопровод бүхы Европодошье үгы юм!

Селектор дахин хүдэлжэ эхилбэ. Воскресенскдэ Хребтова иигэжэ мэдээсээ:

— Мүнөөдэр гурбан миллион кубометр үгэхэбди.

Мянга, зуун мянга бэшэ, харин гансата гурбан миллион!

Иимэ хөөрэлдөөн мүнөө хэниишье гайхуулхагүй. Хэды шэнээн газ мүнөө орон доторнай абтанаб гэжэ тоолохын тула жэшээнүүдые сасуулжа хараха хэрэгтэй. Дайн сэрэгэй үшөө дүүрээдүй байхада—1944 оной үбэл «Саратов—Москва» гэжэ газопроводой барилга эхилһэн юм. Хоёр жэлэй үнгэрөөд байхада, Волго шадарай газ Москвада «ерэһэн» байгаа. Москва хотодо сүүдхэ бүри 2 миллион шахуу кубометр газ Саратовһаа тиихэдэ «эльгээгдэдэг» һэн.

«Дунда Ази—Центр» гэжэ газопроводой барилгашад наймадахи табан жэлэй эхеэр трассада гараһан байгаа. Жэл болоод байхада, Воскресенскдэ факел носоогдоо. Жэл бүри 10,5 миллиард кубометр газ урадхуулха аргатай газопроводой түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оруулагдаа. Тэрэл үедэ хоёрдохи ээлжээнэйнь барилга эхилһэн юм. Тэрэнь түрүүшынхиһээ 1,5 дахин ехэ хүсэтэй байгаа.

Иимэ асари томо газопроводые иимэ богони болзорто барихань бэрхэтэй гэжэ баруун гүрэнүүдтэ тоолодог байба. Саратов шадар энэ газопровод хаража, ехэтэ һонирхооб. Волго мүрэнэй доогуур траншей малтажа, соргонуудые һуулгаха хэрэгтэй. Теэд зуурандань хабсагай дайралдашаба. Тэрэниие тэһэлхын тула мүрэнэй хаб харанхы оёорто хэбтэһэн шулуун соо тэһэлдэг зүйл зоохо хэрэгтэй болобо. М. Новиков тэрэниие хэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Михаил—томо бэетэй хүбүүн. Хэды тиимэ байбашье, уһан соо 15 минутаһаа дээшэ байжа шадахагүй. Куйбышев, Казань, Горький, Череповец городууд шадар хүдэлмэрилһэн туладаа Михаил Волго мүрэниие һайса мэдэдэг байгаа.

— Тэндэ ажаллахада хүнгэн байгаа,—гэжэ хожомынь М. Новиков хэлэдэг һэн.—Харин эндэ уһаниинь тон гүнзэгы, тиигээд юушье харахын аргагүй хаб харанхы.

Энэ газопроводые барихын тула хэдэн зуугаад бэрхэшээнүүдые барилгашад дабажа гараа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаргагшадай бригадир Федор Филаретов (зүүн гарһаа), слесарь Владимир Коновалов.

ТАСС-ай фотохронико.

Волго мүрэниие гаталалга тэдэнэй нэгэниинь байгаа. Аму-Дарья, Ураал, Ока болон бусад олон мүрэнүүд гаталагдаа. Каспиин далай шадархи губинуудые барилгашад дабажа гараа. КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдээр хараалагдаһан партиин даалгабариие түргэн дүүргэхэ гэһэн агууехэ эрмэлзэл, хүсэ ехэтэй техникэ газопроводой барилгашадай хүдэлмэридэ туһа дүхэм болодог байһан. КПСС-эй XXIV съездын нээгдэтэр энэ газопровод бүхыдөө ашаглалгада оруулагдахаар юм.

— Газопровод гээшэмнай газар доогуур татагдаһан ганса соргонууд бэшэ. Тон томо ГЭС-эй-зэргын хүсэтэй компрессорнэ 19 станци юм. Мүн шэнэ тосхонууд,— гээд «Средазцентр» управлениин начальнигай орлогшо Ю. П. Коновалов хөөрэнэ.

Волго мүрэн шадархи Елшанки тосхоной компрессорнэ станцида ошохын тула удаахан ябагдаба. Тойроод — губи. Сэб сэхэ харгы, электрын элшэ хүсэнэй, хэлхээ холбооной утаһанууд лэ эндэ газопроводой бии байһые гэршэлнэ.

Компрессорнэ станцида хүрэжэ ерэбэбди. Станциин зүрхэн — газотурбинна гурбан түхеэрэлгэ харагдана. Залуу басаган Марина Жихарева пультһаа тэдэ түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэнэ. Тэрэнэй гарта ямар ехэ хүсэн байна гээшэб?!

Станциһаа хэдэн километрэй зайда барилгашадай тосхон бодхоогдоо. Тэндэ мүнөө дээрээ 16 квартиратай табан гэр баригдаад байна. Үйлсэнүүдынь асфальтаар хушагданхай. Үшөө тиимэ 4 гэр, поликлиникэ баригдажа эхилээ. Һаяар магазинууд, клуб баригдахань.

Тосхондо олон хүнүүдтэй уулзаабди. Тэдэнэй нэгэниинь юрэдөө мартагдахагүй юм. Компрессорнэ станциин машинист Возмиловой Вовка хүбүүнтэй уулзаһан байгаабди. Энэмнай эндэ түрэһэн хүн. Үеынгөө хүбүүд, басагадтай газопровод тодхожо наададаг һэн.

— Ехэ болоходоо, ямар ажалда хүдэлхэбши? — гэжэ тэрээнһээ асуубабди.

Абадаал адли, газопровод барихаб,— гэжэ харюусаа һэн.

Трасса дээрэхи ажал хэрэг тон ехэ. Үнэхөөрөөшье, Вовка тэндэ хүдэлжэ болохо ха. Газай тон баян һудалнууд Дунда Азида олдонхой. Газопроводой гурбадахи ээлжээн эндэһээ эхиеэ абаха юм. «Дунда Ази — Центр» гэжэ газопроводой дүрбэдэхи ээлжээе бариха тухай проектировщигууд шэбшэн бодожо эхилээ. Энэнь түрүүшын гурбанай зэргын хүсэтэй байха юм.

А. СЫРОВАТКИН,
ТАСС-ай корр.

Саратов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: газопроводой трасса дээрэ.
ТАСС-ай фотохронико.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Дунда Ази — Центр» гэжэ газопроводой Приволжско компрессорнэ станциин диспетчерскэ соо.
ТАСС-ай фотохронико.